

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

תוכן עניינים

- א. פי קנה חוץ לקדרה הוה ... חלטי ליה בחלא ... חלטי ליה ברותחין.....2
- ב. הכבד אוסרת ואינה נאסרת מפני שפולטת ואינה בולעת ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה אומר מתובלת אוסרת ונאסרת שלוקה אוסרת ונאסרת
3
- ג. ההוא כבדא דהוה בה סמפונא דבליעא ... קרעו שתי וערב וחיתוכא לתחת.....4
- ד. טחלא שומנא בעלמא.....8
- ה. הלכתא בין כבדא בין כחלא תותי בשרא שרי עילוי בשרא דיעבד אין לכתחלה לא.....9
- ו. סכין ששחט בה אסור לחתוך בה רותח צונן אמרי לה בעיא הדחה ואמרי לה לא בעיא הדחה.....10
- ז. קערה שמלח בה בשר אסור לאכול בה רותח.....14
- ח. מליח הרי הוא כרותח.....16
- ט. כבוש הרי הוא כמבושל.....17
- י. קדרה שבשל בה בשר לא יבשל בה חלב ואם בשל בנותן טעם.....20
- יא. תרומה לא יבשל בה חולין ואם בשל בנותן טעם.....24
- יב. תרומה טעים לה כהן.....26
- יג. פת פוטרת כל מיני מאכל.....27
- יד. ויין פוטר כל מיני משקין.....31
- טו. הלכתא דגים שעלו בקערה מותר לאוכלן בכותח.....32
- טז. צנן שחתכו בסכין שחתך בה בשר אסור לאוכלו בכותח וה"מ צנן.....35

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

דף קיא.

א. פי קנה חוץ לקדרה הוה ... חלטי ליה בחלא ... חלטי ליה ברותחין

כבר שנחלט¹ ע"י חומץ או ע"י רותחין דהיינו שמעלה אבעבועות, וקודם לזה קרעו הסמפונות שתי וערב להוציא את הדם הכנוס בהן, מדין התלמוד מותר לבשלו לכתחילה אפילו עם שאר הבשר, שהדם נצמט בתוכו ואינו יוצא אח"כ ע"י בישול. אולם אם לא קרעו הסמפונות אסור לבשלו².

אבל הגאונים אסרו לחלוט הכבד בין בחומץ ובין ברותחין שאין אנו בקיאים בחליטה³.

בדיעבד אם נתבשל הכבד אחר חליטה בין ברותחין בין בחומץ, י"א⁴ שהכבד מותר, אולם החומץ נאסר⁵. ואם נתבשל הכבד עם שאר הבשר לאחר חליטה אף הבשר מותר דכבר נחלט ונצמט דמו⁶.

¹ שו"ע ונו"כ עג ב

² שאין החליטה מועלת לדם המכונס בעין בתוך המזרקים.. טור שם בשם הרשב"א

³ והב"י (שם) כתב וז"ל ובאמת שיש לתמוה מה בקיאות יש בחליטה, עד שאמרו שאין אנו בקיאים בה, ובשלמא בחליטת רותחין איכא למיגזר שמא לא יהיו רותחין יפה יפה, אבל בחליטת חומץ ליכא למיחש שמא יבואו לחלוט בחומץ שאינו חזק, דאע"פ שאינו חזק הוי שפיר חליטה, ושמא י"ל שמאחר ששתי החליטות היו מתירות הכבד, כיון שבאו לגזור באחת מהן לא ראו לחלוק בגזירתן, ולפיכך גזרו שלא יחלמו ולא חילקו בין חליטת חומץ לחליטת רותחין... וכ"כ הלבוש וכן הסיק בערוה"ש טו, ולפי"ז יהיה מותר לחלוט בשר בחומץ כיון שלא גזרו הגאונים אלא בכבד, וכ"כ במחבר סז הו ועיי"ש בש"ך יב וט"ז ד, אולם הדרישה (ס"ק א') תמה הב"י וז"ל: צ"ע הלא כתב רבינו בסימן קכ"ג ז"ל ורבינו תם כתב לאסור מגע גוי בכל חומץ, לפי שאין אנו בקיאים מתי נקרא חומץ, שיש יין שנראה בחומץ... ואם כן שפיר כתב כאן (הטור) דאין אנו בקיאים בחליטת חומץ עכ"ל. וכן סוברים היד יהודה (פי' הארוך ס"ק ו') ובד"ת (ס"ק ב') והמעדני יום טוב (חולין פ"ח סימן כ"ז ס"ק פ'). ולפי"ז אף בבשר אסור. וכן פסק רמ"א סז שם אולם בבשר התיר בחליטת חומץ בדיעבד

⁴ המחבר בשיטת הטור מהרשב"א (ת"ה הארוך בית ג' שער ג' דף עח:) דהגאונים לא גזרו אלא לכתחילה אבל בדיעבד שרי. וכן כתבו הגר"א (ס"ק י"ז) והלבוש (עטרת זהב).

⁵ פמ"ג (סימן ס"ז שפ"ד סק"ג)

⁶ ש"ך י הפר"ח (ס"ק י'), והשולחן גבוה (ס"ק ט) והוב"צ (ס"ק כ"ב), והכף החיים (ס"ק ל"ב).

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ו"א⁷ שאסור אפילו בדיעבד, ולא שבכניזים יש להחמיר אלא אם כן יש עוד צד להקל כגון בהפסד מרובה או לכבוד ש"ק⁸. אולם אם נחלט ולא התבשל, יש מתירים⁹ לצלותו¹⁰.

ב. הכבד אוסרת ואינה נאסרת מפני שפולטת ואינה בולעת ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה אומר מתובלת אוסרת ונאסרת שלוקה אוסרת ונאסרת

כבר התבאר לעיל דף קי: שהכבד¹¹, יש בו ריבוי דם. לפיכך לכתחלה אין לו תקנה לבשלו ע"י מליחה¹².

ואם הכבד נתבשל לבדו בקדירה בלא צלייה תחילה, ואף בלא מליחה, בין בכבד בהמה ובין בכבד עוף, י"א¹³ שמותר בדיעבד¹⁴, אפילו בדליכא ששים

⁷ הרמ"א בתו"ח (כלל כ"ד דין ה') אולם בהנהגותיו על המחבר סתם דבריו. ועיין ש"ך י ורוב הפוסקים כתבו דהרמ"א סמך על מה שכתב בתו"ח. והמנח"י (כלל כ"ד ס"ק ט') כתב דבזה דהרמ"א סתם כהמחבר, משמע דהרמ"א מתיר בדיעבד אף שנתבשל בלא מליחה אחר שנחלטה, ולפ"ז הרמ"א חזר בו ממה שכתב בתו"ח. וכן פסקו הלחם חמודות (על הרא"ש חולין פ"ח סימן כ"ז ס"ק קל"א) והערוך השולחן (סעיף ט"ו). דהרמ"א חזר בו ומתיר בדיעבד כהמחבר.

⁸ כף החיים (סקל"ג).

⁹ ועיין ש"ך י והקשה דבס"ו גבי חליטת בשר התיר בדיעבד וכתב ויש לומר דשאני כבד דנפיש דמיה. ע"ל דהר"ב משה מדותיו וס"ל דכיון דאין אנו בקיאים בחליטה, אם כן לענין דיעבד מוקמינן לה אחזקתה קמא כאילו לא נחלטה כלל, והלכך בס"ס ס"ז גבי בשר דאי לא נחלט מותר לקדרה ע"י מליחה, כתב דבדיעבד מותר (ור"ל ע"י מליחה לקדרה), וגבי כבד דאפילו בלא חליטה אסור אפילו דיעבד לקדרה, הלכך החליטה לא משוי ליה לשבח דהא אין אנו בקיאים בחליטה ותירוץ זה נכון. ועיין שפ"ד שלפי תי' קמא אסור לצלותו דמחמת רבוי דם נאסר והוי כהתבשל, ולתי' בתרא יכול לצלותו דמוקמי אחזקתו, וגם המנח"י (כלל כ"ד, ס"ק י') הביא רק תירוץ השני של הש"ך וכן מתיר היד יהודה (בארוך ס"ק ו', ובקצר ס"ק ט"ז)

¹⁰ הד"ת (ס"ק כ"א) כתב דמשמע מהחוו"ד (חידושים ס"ק ט') דכתב בשם התו"ח דאסור אפילו בדיעבד, ומשמע דאסור לגמרי אפילו לצלי. ולפ"ז נמצא דהחוו"ד סובר כתירוץ א' של הש"ך.

¹¹ שו"ע ונו"כ יו"ד עג א

¹² דלא כר"ת בתוס ד"ה כבדא שמועיל מליחה אלא כתוס' שם וכרא"ש שמכיון שיש בו רוב דם מספקא ליה אי מהני מליחה. ודעת הרשב"ר שם שמהני מליחה עם קריעה, ולר"ן ודאי דלא מהני מליחה

¹³ דעת השו"ע שם, שהטור סובר דהכבד שנתבשל לבדו בקדירה, שרי בדיעבד דלא בלע כלל. ורק לכתחילה חוששים לשלוק.

¹⁴ יש שכתבו דכיון דהמחבר כתב בסוף דבריו דעת הרמב"ם שאסור הכבד שנתבשל לבדו, כוונתו דיש לחוש לזה בהפסד מועט ורק בהפסד מרובה או לכבוד ש"ק מתיר המחבר. ויש שסוברים דבכל ענין מתיר המחבר בדיעבד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

בקדירה נגד הכבד, משום שהכבד פולטת דם כ"כ עד שאינה בולעת כלום. אבל שאר דברים שנתבשלו עם הכבד נאסרו, וגם הקדירה צריכה הגעלה אם אין ששים כנגד הכבד. ויש אוסרים¹⁵ כבד שנתבשל לבדו אפילו בדיעבד ואפילו אם עשה מליחה תחילה¹⁶.

ולדיעה זו אפילו אם יש בקדירה ששים נגד הכבד, נאסר הכבד עצמו דחוששים לשלוקה אפילו לאסור בדיעבד¹⁷ ואפילו בהפסד מרובה¹⁸.

ואפילו אם הכבד נכנס לקדירה רותחת והוציאו מיד, אסור דאין שיעור לדבר. כבד שנכבש מעת לעת במים, יש מתירים¹⁹ בדיעבד. ויש אוסרים.

ג. ההוא כבדא דהוה בה סמפונא דבליעא ... קרעו שתי וערב וחיתוכא לתחת

¹⁵ רמ"א שם כמש"כ בתו"ח סובר דהכבד שנתבשל לבדו בקדירה אסור בדיעבד מטעם דאין אנו בקיאים בשליקה. והרמב"ם סובר דהכבד שנתבשל לבדו בקדירה אסור בדיעבד והוא מעיקר הדין דהכבד בולע שפיר כשאר בשר.

¹⁶ הש"ך (ס"ק ט) כתב וז"ל ונתבאר שם בת"ח דאם אירע שהורה המורה להתיר אחר שנמלחה הכבד ע"י קריעה שתי וערב והתוכה לתחת ונתבשלה, ובר"ת דס"ל דלאחר מליחה הרי היא כשאר בשר, לא מהדרינן עובדא ושרי הכל בין הכבד בין הבשר שנתבשל עמה עכ"ל. וזאת על סמך הת"ח (כלל כ"ד דין ג'). וכן כתבו הט"ז (ס"ק א') וכו"מ (ס"ק ב') והפמ"ג (שפ"ד ט') והחב"א (כלל ל"ד סעיף י"א) והבית יצחק (ס"ק א') והב"ח (ס"ק כ"ב).

¹⁷ הפמ"ג (שפ"ד ס"ק ח) כתב דאין להתיר מכח ס"ס: שמא הלכה כסתם משנה (חולין דף קי): דכבד לא בולע כלל ואין לחוש לשלוקה כרבי אליעזר (שם דף קיא). שסובר שהכבד אוסרת ואינה נאסרת ולא מחלקין כלל בין מבושל לשלוק הרי ספיקא אחד. ועוד ספק ב' דשמא היה הכבד מבושל ולא שלוק ומותר לכו"ע. לא אמרינן הכי משום דהוי חסרון ידיעה דאנו לא בקיאים בין כבוש למבושל והוי ספק בחסרון ידיעה, ולא הוי ספק להכניסו לספק ספיקא כשיטת הש"ך (סימן נ"ה ס"ד, סימן ק"י בדיני ספק ספיקא ס"ק ל"ד).

¹⁸ והמהרש"ל ס"ל דכבד שנתבשל מותר בדיעבד כשיש ששים נגד הכבד. וזאת אפילו אם הכבד לא נמלח. אבל אם אין בתבשיל ששים נגד הכבד, הכבד נאסר וזאת אפילו אם בשנמלח.

¹⁹ המנחת יעקב (כלל כ"ד ס"ק ב') כתב להסתפק בנכבש הכבד במים מעת לעת אי נאסרה או לא, כיון דבכבוש לא שייך למגור אטו שלוק, דכבוש כמבושל אמרינן אבל לא כשלוק. וכן בשו"ת שער אפרים (סימן פ"ח) מיקל מחמת סברא זו. וכן מיקל בזה הפר"ח (ס"ק ט) ועוד. אלא שהמנחת יעקב (שם) מסיק בשם שו"ת צמח צדק (סימן קכ"א) ושו"ת באר עשק (סימן מ"ו) דאף בכבד יש לאסור בכבוש. והמעט מבואר בשו"ת צמח צדק (שם) דפשוט הוא דאיכא לפעמים כבוש דהוי כשלוק, והיינו אם נכבש יותר מדאי דגם בכבוש אם נכבש יותר מדאי הוי כשלוק. וכשם שאין אנו בקיאים מה נקרא בישול ומה נקרא שלוק, ה"ה נמי דאין אנו בקיאים מה נקרא כבוש סתם ומה נקרא שלוק. ומ"מ כתב בסולת למנחה (שם) דבהפסד מרובה וכו"ג אפשר לסמוך על המקילין. והפמ"ג (סימן ס"ט ס"ק ס) מחמיר בכבוש וכתב דאף דכבד פולטת ואינה בולעת, מ"מ כבוש אפשר דעדיף משלוק דאוסר טפי. וגם בשו"ת יאיר (סימן כ"ז) מחמיר בכבוש. וכ"ה בכנפי יונה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ץ 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

כבוד מחמת²⁰ רבוי דמו אין תקנה אלא בצליה ולאחר צלייתו מותר לבשלו, ולאכלו²¹, כמו שהתבאר שם.

והרוצה לבשלו צריך לצלותו ויקרענו קודם לכן שתי וערב²², ומניח חתוכו למטה בעת צלייתו.

ושיעור צלייתו עד שיהיה ראוי לאכילה דהיינו בחצי צלייתו. ונוהגים לצלות עד שיתייבש מבחוץ²³.

צריך להיזהר לצלות בשיפוד על האש או ברשת, באופן שהדם יכול לזוב משם. וגם מותר לצלות על גחלים ממש²⁴.

י"א²⁵ שקודם שצלייתו אין צריך לא הדחה ולא מליחה. וי"א²⁶ דצלי בעי הדחה תחלה וקצת מליחה תחלה. והמנהג להדיח תחלה וגם למלחו קצת כאשר נתחב בשפוד, וצולחו מיד קודם שיתמלא המלח דם

אולם אם לא הדיחו ולא מלחו כלל, או מלחו בלא הדחה תחלה, ונצלה כך, מותר, ובלבד שלא שהה כך במליחתו בלא הדחה שיעור מליחתו.

²⁰ שו"ע ונו"כ שם א

²¹ עיין בכף החיים (אורח חיים סימן קנ"ז אות כ"ח) דלפי מה שכתב רבינו האר"י ז"ל בעין חיים, שעיקר גילוי הנפש רוח ונשמה הם במוח ובלב ובכבד... נראה שיש לזהר שלא לאכול גם מוח וכבד שגם הם משכחים ואפשר שגם כן מזיקים עכ"ל. אבל בשו"ת יביע אומר (ח"ב חיו"ד ס"ח) דבזה דמצינו כמה אמוראים שאכלו כבד ולא חששו משום שגורם לשכחה, וצ"ל שאין איסור. ובשו"ת ישכיל עבדי ח"ח (סי' ט') כתב דרק אם אוכל הרבה כבד וממלא כריסו ממנו, יש לחוש אבל בקצת כבד, אין לחוש. וזאת הוא אפילו לחוששים, אבל הוא גופיה ס"ל דבכבד אין לחוש כלל, וכדכתב שם.

²² גם בכבד עוף אפילו אם הוא חלוק לשנים, כתב רבינו יונה (אגרת התשובה סעיף מ"ג) דצריך לחתוך כל חלק מהם שתי וערב. אבל הערוך השולחן (סעיף י"ז) כתב דלא נהגו כן אלא ישול המרה וסני לכו"ע.

²³ בשיטת הט"ז

²⁴ בשו"ת פרי יצחק (סימן ט"ז) ובלחם הפנים (סימן ע"ג אות א') והמהזיק ברכה (ס"ק ד') והוב"צ (ס"ק ז').

²⁵ שו"ע ונו"כ עו א

²⁶ רמ"א שם ב ועיין בכף החיים (ס"ק ט"ז) והבן איש חי (פ' אחרי מות סעי' ט') דה"ה בצלייה לכבד. כמש"כ רמ"א עג ה משום דם או משום מלח הדבוק בו. אלא דלבישול הוי מדינא וצריך להדיחו ג' פעמים ולאוכלו צלי הוא רק מצד החומרא דסני בהדחה פעם אחת. ויש שכתבו דגם לצלי, לכתחילה טוב להדיחה ג' פעמים.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

נחלקו הפוסקים האם מותר לכתחילה לצלות כבד על גבי קרקע התנור או על גבי פלנג'ה וכדומה שחם הרבה וגרף²⁷. ויש שאוסרים אף בדיעבד²⁸.

מותר²⁹ אפילו לכתחילה לתלות הכבד באויר התנור דחם הרבה, ולא בעינן אש ממש. וגם בתנור גריל חשמלי³⁰ מותר לצלות לכתחילה, ורק צריך ליזהר להכניס את הכבד שם רק אחרי שנתחמם כל התנור, דאם לא כן יש לחוש לדם שפורש ממקום למקום. אין לצלות כבד מכורך בנייר כסף³¹. אבל אם הנייר נשרף מיד, יש שכתבו שאין לאסור בדיעבד.

אם מנקבה הרבה פעמים באופן שהכבד נפתח היטב, הוי בדיעבד³² כקריעה שתי וערב. ויש מתירים³³ אף לכתחילה. והפוסקים כתבו דבשעת הדחק יש לסמוך על הדיעה המקילה.

אם ניקב בסכין, ונצלה מותר לבשלו בדיעבד.

²⁷ תוספת ירושלים (ריש סימן ע"ו הובא בד"ת ס"ק ג') מתיר בקרקע התנור אם יש לדם מקום לזוב. ורק צריך להכשיר אח"כ את התנור אם רוצים לאפות בו. גם במאירי (שבת קל"ד ד"ה אין ממתקים) כתב דמהני צלייה בתנור גרף. ועיין ילקוט יוסף (סימן ע"ג סעיף ט') מתיר מחמת סברא דחום התנור שורף מיד את הדם הנפלט מהכבד. ולא דמי לנמלה בכלי שאינו מנוקב. ועוד כתב (שם) דכשם שהאש שואבת הדם, כך כח חום התנור שואב ממנו את הדם. וכן פסקו המשמרת שלום (סימן עו) והערך השולחן (סימן עו ס"ק ג') והאבני צדק (יו"ד סימן עו ס"ק ג').

²⁸ נודע ביהודה (בצל"ח בפסחים דף עד). סובר דאסור מחמת דבכה"ג אין מקום לדם לזוב ולא דמי לצלייה על גבי נחלים דהאש שואב הדם ואינה מניחתו לחזור ולהיבלע בבשר. ועוד דהתם יש מקום לדם לזוב. וכתב השולחן גבוה (ס"ק יד) דאסור לצלות כבד או שאר בשר במחבת ברזל אף דהמחבת עומד על גבי האש, משום דהוי כמולה בכלי שאינו מנוקב. וכן סובר בשו"ת יד הלוי (סימן ל"א) והחוו"ד (סימן ע"ו). וכן בשו"ת ציץ אליעזר (חלק י"א סימן נ"ג).

²⁹ ערוך השולחן (סעיף י"ט).

³⁰ בשו"ת שבט הלוי (חלק ו סימן ק"ז) וכן פסק בשו"ת ציץ אליעזר (חלק יא, סימן נ"ג).

³¹ פרי מגדים (סימן ס"ה מש"ז ס"ק ב) סובר דהוי בכלי שאינו מנוקב, ואוסר אפילו בדיעבד. וכן בשו"ת נודע ביהודה (נדפס בתשובה מאהבה חלק א' סימן פ"ד הובא בפ"ת ס"ק א'), והחדושי אבן העזר (סימן ס"ה), והיד אפרים (סימן ס"ה ד"ה כגון חומין), והערך השולחן (סימן ס"ה סעי' ג'), ומחזיק ברכה (ס"ק ב) וזב"צ (ס"ק ד), והכף החיים (שם ס"ק ד') ודלא כט"ז (סימן ס"ה ס"ק ב') ומנח"י (כלל כ"ו ס"ק א') והכרית (ס"ק ג') והבית לחם יהודה (ס"ק ח') והלחם הפנים (ס"ק ב) והחק יעקב (או"ח א' ס' פ"ד). שהתירו ועיין השדי חמד (אסיפת דינים מערכת ד' סימן ט') דיש להחמיר בזה דלא סומכים כלל על הט"ז שמתיר. ובשו"ת מהר"ם שיק (יו"ד סימן פ"ז) כתב דאפילו אם יניחו בשפוע הר"ז אסור. ועיין מעדני השולחן (במטעמי השולחן ס"ק ב') שבדיעבד אם עשה בנייר נקבים באופן שברור שיזוב משם דם, יש להתיר בדיעבד בצירוף דעת הט"ז שמתיר אפילו לכתחילה. ועוד כתב שם דאם ברור שהנייר דק מאוד ונשרף מיד, יש מקום להתיר בדיעבד.

³² הרמ"א בתו"ח (כלל כ"ד דין ו'). וכ"כ הט"ז (ס"ק ב').

³³ הפר"ח (ס"ק ד). וכ"כ המנח"י (כלל כ"ד ס"ק י"ג) וכ"ה בכף החיים (ס"ק ט).

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

אם נטל את המרה וגם חתיכת בשר מן הכבד, מותר לכתחילה לצלותה כדי לבשלה³⁴.
וי"א³⁵ שדוקא בעוף, אבל בבהמה לא מהני לכתחילה.

אבל אם אינו רוצה לבשלו אלא רק לאכלו צלי, לכו"ע מהני נטילת המרה בין בעוף ובין בבהמה.

כבר שנצלה בלא שום קריעה, י"א³⁶ שצריך להסיר הסמפונות אחרי הצלייה.
וי"א³⁷ שצריך לקורעו שתי וערב או ליטול המרה עם קצת מבשר הכבד.

אחרי הצלייה צריך להדיחו קודם בישול. אולם אם לא הדיחה ובשלה כך, מותר³⁸.
הרוצה³⁹ לצלות כבד על הכיריים צריך לצלות אחד אחד או באופן שמונחים כולם בחום הראוי לצליה, מכיון שיש לחשוש, שאין כל השפוד בחום הראוי לצליה, ומאידך יש בו חום כדי בליעה. ונאסר השפוד, וחוזר ואוסר את הכבד.

³⁴ רמ"א שם ועיין ש"ך (ס"ק ד) וז"ל כלומר שחתך ממנה הגידים והקנוקנות באותו צד שהמרה תלויה בו וחתך מעט מבשר הכבד עמה, וכן מבואר בתורת חמאת שם ובה אפילו לכתחלה מותר כשרוצה לבשלה אח"כ כדמוכח בת"ח שם ע"ש עכ"ל. וכן סוברים הפר"ח (ס"ק ה') והפמ"ג (שפ"ד ס"ק ד') והחב"א (כלל ל"א סעיף ו') והזב"צ (ס"ק י').

³⁵ הט"ז (ס"ק ב') כתב דדוקא בכבד עוף מהני חתיכת המרה. וכ"כ החוו"ד (חידושים ס"ק ד').

³⁶ רמ"א שם

³⁷ המהר"י אסאד (סימן קט"ו)

³⁸ כתב הש"ך (ס"ק ה) וז"ל הטעם מפני המלח הנדבק בו ויש ג"כ למיחש משום מראית העין שיתאדם הבשר. וכן בשר שנצלה בשפוד ורוצים לבשלו, צריך להדיחו ג"כ מטעם זה עכ"ל ב"י. וכ"כ הר"ב בסי' ע"ו סוף ס"ב ועיין בש"ך (ס"ק י"ח) וז"ל כלומר אפי' רוצה לאוכלה כך צלוייה וק"ל. וכן כתבו הפר"ח (ס"ק ט"ז), והלחם הפנים (ס"ק ז'), והבית לחם יהודה (ס"ק ב'), והחוו"ד (חידושים ס"ק י"ז), והפמ"ג (שפ"ד ס"ק י"ח) ועוד. והאגור (סימן אלף קצ"ו) כתב דהטעם הוא משום המלח הדבוק בה. וכל זה הוא מנהג בעלמא, אבל אם רוצה לבשלו אח"כ, כתב הפמ"ג (שפ"ד ס"ק י"ח) דבעינן הדחה מעיקר הדין. והש"ך (סימן ע"ו ס"ק ט"ו) כתב וז"ל וכתוב בת"ח כלל ט' ד"ב בשם האגודה דאם נצלה בלא מליחה, צריך להדיחו אחר הצליה ג"פ. והוא באגודה ר"פ כ"צ. וכ' שם שכן משמע מהגדולים. וכ"כ באו"ה כלל ח' ד"ח וכ' דהכי נהוג עלמא... וכן כתבו המנח"י (כלל כ"ד ס"ק ט"ז) והפמ"ג (שפ"ד ס"ק ה').

³⁹ שו"ת מועדים וזמנים (חלק ג' סימן רל"ו) ובשו"ת מנחת יצחק (חלק ה', סימן י"ז) חולק ומתיר מכח סברא "ביון דחם מקצתו חם כולו".

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

וכשצולים⁴⁰ אותו כדי לאוכלו צלי בלא בישול, ו"א⁴¹ שצריך חתיכה לפני צלייה משום דם שבסמפונות ויש מצריכים⁴² אף חיתוך שתי וערב, והחתך למטה. וי"א⁴³ דאין צריך לצלי שום חתיכה כלל.

אם לא קרעו קודם צלייה, יקרעו אחר צלייה שיצא הדם הכנוס בסמפונות. כבר ששהה⁴⁴ ג' ימים משחיטתו נתייבש דמו בתוכו ואחר שצלאו לא יבשלנו או יטגנו, ואם בישלו מותר. אך מותר להשהותו ג' ימים לאוכלו צלי⁴⁵.

ד. טחלא שומנא בעלמא

הטחול⁴⁶, אע"פ שיש בו מראה אדמומית ונראה כרבוי דם, דינו כשאר בשר שניתן להכשירו במליחה ולצלותו או למלחו עם שאר הבשר.

וטחול של בהמה, צריך לנקר החלב והקרומים לפני מליחה או לפני צלייה.

טחול שנצלה או נמלה בלא ניקור, צריך ששים בטחול נגד החלב. ואם יש ששים יסיר את החלב ועוד כדי נטילה⁴⁷. אם אין ששים בטחול נגד חלב, נאסר הטחול

⁴⁰ שו"ע ונו"כ שם ג וכדעת הבה"ג בתוס' וכתב שכן דעת הר"ף והרמב"ם ושכ"כ הרשב"א

⁴¹ הפר"ח (ס"ק י"א) והכף החיים (ס"ק ל"ז) בדעת המחבר

⁴² הראש פינה (אבן הראשה ס"ק ו) מהגר"א (ס"ק י"ח)

⁴³ רמ"א שם כדעת התוס' והרא"ש (חולין פרק ה, סימן כז) דאי לאוכלו צלי ל"ל לחתוכי ליה, אי נפלט הדם שריק ונפל, ואי לא נפלט הוה ליה דם האיברים שלא פירש ומשמעות דברי הט"ז (ס"ק ה) דגם הרמ"א מודה שיש להחמיר בזה. והרמ"א דיבר רק בעיקר הדין, אולם מודה דצריך חיתוך מצד החומרא

⁴⁴ שו"ע ונו"כ ס"ז יב לגבי בשר ועיין צמח צדק והפר"ח והמנחת יעקב ובשו"ת זרע אמת ש"ה בכבוד. אבל החכמת אדם (כלל ל"ט ס"ק י"ג) כתב דבכבוד אין להחמיר כיון דגם בבשר הוא רק חומרת הגאונים. והמטה יהונתן מתיר מטעם אחר דלפי שיטת ר"ת שכבוד הוי כולו דם ומה שנפלט ממנו הוא רק דם דרבנן, א"כ אחרי צלייה אפילו ששהה ג' ימים אין להחמיר כלל. וכ"כ הערוך השולחן (ס"ק ע'). והפחד יצחק (מערכת כבוד) כתב בשם האיסור והיתר (כלל כ' ס"ק ג') שמותר. וכן השער אפרים (סימן פ"ח) מיקל משום שכבוד יש בו ריבוי דם, ולעולם הוא פולט ואינו בולע.

⁴⁵ פ"ת שם כו מחמודי דניאל שהרי אין חשש שיבשלנו שאין אוכלים כבוד אלא צלי ואם יבשלנו אחר צליה בלא"ה מותר בדיעבד

⁴⁶ שו"ע ונו"כ עד

⁴⁷ והב"ח והמנח"י (כלל ל"א ס"ק ג') מתירים לכתחילה בקליפה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ה. הלכתא בין כבדא בין כחלא תותי בשרא שרי עילוי בשרא דיעבד אין לכתחלה לא

בתנורים⁴⁸ שבזמן התלמוד השפודים היו מונחים יחד בעמידה וא"א להזיזם. והדין היה שאם רוצים לצלות כבד ובשר יחד, מניח הכבד למטה לצד האש ועליו הבשר, אבל לא יניח הכבד על הבשר כיון שיש בו ריבוי דם ופולט כל זמן שהוא אצל האש והבשר לאחר שנצלה קצת פוסק מלפלוט ויזוב הדם מן הכבד על הבשר ויבלע הבשר מדם הכבד

אולם בדיעבד אפילו הכבד למעלה, הבשר שנצלה תחתיו מותר, דאמרינן דם משרק שריק, כלומר שהדם ע"י צלי אינו נוח ליבלע אלא מחליק ונופל⁴⁹. או משום דכבולעו כך פולטו⁵⁰.

אבל בזמנינו שצולים על האש בשיפוד שמונחים לאורכן בשכיבה, אסור לצלות בשיפוד אחד בשר וכבד, דיש לחוש שמא יגביהו צד אחד למעלה והכבד יהיה נצלה על הבשר.

שפודים שאין דרכם כלל להרים צד אחד למעלה, מותר לכתחילה לצלות בשר וכבד יחד אם הכבד למטה⁵¹. ויש מחמירים גם בזה.

⁴⁸ שו"ע ונו"כ עג ד

⁴⁹ רש"י

⁵⁰ בתוד"ה דמא כתבו דכבד שיש בו שפע דם לא אמרינן כבולעו כך פולטו. וגם הפר"ח (ס"ק י"ב) הביא את דברי התוס' (פסחים דף ע"ד ד"ה כבולעו) אבל הלבוש וכתב דאין להקשות מהגמרא שכתבה הטעם דדם משרק שריק, משום ועיין משמרת שלום תירץ דברי הלבוש וכתב דאין להקשות מהגמרא שכתבה הטעם דדם משרק שריק, משום שהגמרא מיירי רק למאן דס"ל דיש חילוק בין כבד לכחל, אבל למסקנת הגמרא דס"ל דאין לחלק בין כבד לכחל, וכן הלכה, על כרחך דהטעם דמכשירים בדעיבד אינו משום דדם משרק שריק, דזה אינו שייך בכחל, אלא משום דכבולעו כך פולטו. והיד יהודה (פי' הארוך ס"ק ז', ופי' הקצר ס"ק י"ט) כתב דגם לדינא סמכינן על טעם הלבוש דכבולעו כך פולטו. באופן שאין הדם יכול כלל לשרוק כגון במולייתא דהתם רק מחמת כבולעו כך פולטו יש להתיר ולא משום משרק שריק. וכן הובא בד"ת (ס"ק כ"ו).

⁵¹ דברי חמודות (פ"ח סימן כ"ז ס"ק קל"ז)

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

נמלח⁵² הכבד כדין והודח, הוי הכבד כבשר שלא נמלח, שכבר נתמעט דמו ובכה"ג מותר להניחו על הבשר שלא נמלח וכ"ש להניחו תחת הבשר.

מצד המנהג יש למנוע שלא לצלות בשיפוד אחד בשר וכבד, בין שנמלח הכבד ובין שלא נמלח, ובין אם הכבד למעלה ובין שהכבד למטה⁵³.

ו"א⁵⁴ שמוותר למלוח ביחד בשר עם כבד בתנאי שהכבד יהיה למטה ולא על הבשר כיון שיש בכבד ריבוי דם. ובדיעבד אם הניח הכבד על הבשר, מותר הבשר גם בבישול. וי"א⁵⁵ שנוהגין שלא למלוח כלל כבד ומכ"ש שאין מולחים כבד ובשר יחד. ובדיעבד מותר.

אם נמלח העוף עם הכבד, יקלוף מעט סביב הכבד הדבוק לבשר. ואם לא קלף ובישל הר"ז מותר.

דין הכחל כדין הכבד⁵⁶ בכל הנ"ל. ולפיכך לכתחילה אסור לצלות או למלוח כחל על בשר. וזאת בין למחבר ובין לרמ"א. ובדיעבד מותר. ולדעת הרמ"א אף שנקרע כדין אסור לכתחילה לצלות הכחל או למלחו על הבשר אבל המחבר מתיר אם נקרע כדין.

לדעת הרמ"א אסור לכתחילה למלוח כחל עם בשר בכל אופן, אפילו אם קרעוהו כדין ואפילו הבשר למעלה והכחל למטה⁵⁷.

דף קיא:

ו. סכין ששחט בה אסור לחתוך בה רותח צונן אמרי לה בעיא הדחה ואמרי לה לא בעיא הדחה

⁵² רמ"א שם וש"ך יד אבל הט"ז אוסר להניח הכבד שנמלח תחת הבשר שלא נמלח. ובנקודות הכסף (בהג"ה מבנו של הש"ך) נסתפק אם נמלח הכבד וגם הבשר, האם מותר לצלות יחד. דיש צד דמלח לא מהני כלל לכבד והוי כבשר שנמלח ובשר דלא נמלח דאסור למלוח יחד.

⁵³ באר היטב יג ושלחן גבוה יד

⁵⁴ שו"ע ונו"כ שם ה

⁵⁵ רמ"א שם

⁵⁶ שו"ע ונו"כ צ ד

⁵⁷ והכף החיים (ס"ק נ"ז) כתב דגם המחבר מודה שלכתחילה אין למולחו עם בשר, רק לבד. והפוסקים מקשים על הכף החיים דלא ראינו חומרא זו במחבר

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

סכין ששחט בו כשירה⁵⁸, או כשירות הרבה, אף על פי שהוא מלוכלך בדם, מותר לשחוט בו אחרת בלי שום הדחה או קינוח הסכין, כיון בלאו הכי יש דם הרבה בבית השחיטה, ודם הרבה על הסכין בשעת שחיטה, ולא חיישינן לה, דאידי דטריד בית השחיטה למפלט דם לא בלע דם..

וראוי שיזהיר⁵⁹ כל אדם לבני ביתו שידיו היטב בית השחיטה, אפילו לצלי, הדחה מעליא שידעו באומד הדעת שסר כל הדבוק עליו בין דם בין שמנונית, וכל שכן בעוף כיון שלא נהגו השוחטים לקנח הסכין בין שחיטה לשחיטה.

השוחט כשירה ולא קנח הסכין, ושחט אחר כך ולא יצא דם, כיון שאין בית השחיטה פולט דם יש לחוש⁶⁰ לדם שעל הסכין שנבלע בבית השחיטה כיון שאינו טריד להוציא דם, ולכתחילה יקלף הבית השחיטה היכא דאפשר:

סכין ששחט בו כשירה, או כשירות הרבה, ורוצה לחתוך בו רותח, צריך להגעילו קודם, מחמת ריבוי דם שיש בבית השחיטה, הסכין בולע דם ויפלוט ברותח, ומכל מקום אינו בולע יותר ממערה רותח על כלי⁶¹, לכן הכשירו גם כן על ידי עירווי, דהיינו שיערה על הסכין רותחין מכלי ראשון, עירווי שלא נפסק הקילוח.

ואם לא הגעילו, בין הדיחו בצונן או קינחו או נעצו עשרה פעמים, ובין לא עשה בו שום הכשר, וחתך בו רותח, צריך לקלף מקום החתך. ואם אין הפסד גדול יש להצריך נטילת מקום, וכל שכן בלא קינח הסכין תיכף אחר השחיטה ולא הדיח.

ואם תחב הסכין לתוך רוטב רותח בלא הגעלה, צריך ששים נגד קליפת הסכין ונגד הטוח שעליו.

לא יחתוך בסכין זה בלא הגעלה על מנת לקלף או יטול מקומו,

⁵⁸ שו"ע ונו"כ י ב שמ"ח שם יד – יט

⁵⁹ עיין תבו"ש כג שהביא ראיות לזה

⁶⁰ זה יש להסתפק אפילו לדעת רש"י (ח"י ד"ה והלכתא) דס"ל דאין שום דם נבלע בסכין דקשה הוא, מכל מקום מודה דיש דם בעין על הסכין, ולזה יש לחוש בבית השחיטה רך הוא לבלוע, כמו שכתב רש"י ז"ל שם. אלא שיש סברא להקל כמ"ש התוס' (שם ד"ה אנב דוחקא) דלא צריך קליפת בית השחיטה אלא משום דעל כל פנים חם קצת, וי"ל היכא שלא נתעורר הדם לצאת לא חיים. וכן משמע לשון הגמרא חולין דף כ"ח (ע"ב), אתי דם דחיים כו', ולכן נלע"ד דיש לחוש לכתחלה ולקלף. תבו"ש כד

⁶¹ כתב פרי חדש (ס"ק י"ג) דדעת רמ"א ז"ל (סעיף ב' בהגה) הוא הדין בנעיצה. ותמהני, דמה ענין נעיצה לעירווי, דעירווי על כל פנים מפליט כדי קליפה, ונעיצה לא מפליט מידי תבו"ש כה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ואם הסכין אינו בן יומו והודח⁶² וחתך רותח, אין צריך כלום בדיעבד, גם מותר לחתוך בכי האי גוונא לכתחילה על מנת שיקלוף.

ואם אינו יודע אם הוא בן יומו או לא, יש לדנו כבן יומו מספיקא⁶³.

בא לחתוך צונן בסכין ששחט בו כשירה או כשירות הרבה⁶⁴, ידיחנו לסכין מדם, אבל אקינות בבגד קשה או שיער הבהמה לא יסמוך⁶⁵, שאין מנקה כמו הדחה⁶⁶.

ובמקום שלא שכיח ליה להדיחו בקל, יכול לקנח היטב בבגד קשה או בשיער הבהמה תיכף אחר שחיטה שעדיין לא נתייבש הדם אסכין, ואוכל בו צונן, אבל נתייבש בעי הדחה או נעיצה.

כל הכשר לצונן, אם נחתך בלא הכשר, מדיח הצונן ודיו. ולא יחתוך על מנת להדיח, או אפילו לקלוף.

וצונן חריף, כגון צנן ושומים ובצללים, דינו כשאר צונן לענין דם הטוח אסכין, שדי בהדחת הסכין⁶⁷. ואי לא הדיחו או קינחו כנזכר לעיל, אין די בהדחת הצונן רק בעינן

⁶² ו דאינו בן יומו נותן טעם לפגם ומותר. ודווקא בדהודח, דכל דבר העומד בעינו אינו נפגם על ידי שהייה. תב"ש כמ

⁶³ ה' על גב דקיימא לן סתם כלים אינן בני יומן, הא כתבו התוספות (ע"ז ל"ח ע"ב ד"ה אי משום) והרא"ש בעבודה זרה (פ"ב ס' ל"ה) והביאו בית יוסף סימן קכ"ב (ד"ה סתם כלי גוים הם בחזקת שאינן בני יומן) דהטעם הוא משום דאיכא ספק ספיקא, ספק נשתמש ביומו ספק לא. ואת"ל נשתמש, שמא בדבר פוגם נשתמש. ואם כן, הכא דאסורה משום דם וחתך דבר שאין הדם פוגם, ליכא כי אם חד ספק, שלא שחט. דאין לומר שמא בדבר הפוגם נשתמש, דסתם סכין דשחיטה נזהר בו שלא לשמש בו כלום, כמו שכתבו הפוסקים. תב"ש ל

⁶⁴ כך העלה ש"ך ס"ק ט"ז מטעם דלא דמי לשמנונית דאיסורא דאי חתך ביה כמה פעמים בעי נעיצה, דדם שאני דשריק מהסכין ואינו נדבק כל כך

⁶⁵ אהא דאמרו בגמרא פרק כל הבשר (ק"א ע"ב) צונן, פירוש לחתוך צונן בסכין ששחט בו כשרה, אמרי לה בעי הדחה ואמרי לה לא בעי הדחה. כתב הרא"ש בפרק קמא (ס' י') לא בעי הדחה אלא בליתא דפרסא, עכ"ד. ולפי זה, כיון דיש להחמיר ולפסוק כמאן דאמר בעי הדחה, אם כן לא מהני בליתא דפרסא, דהא בהא פליגי אליבא דהרא"ש. אלא שהים של שלמה (פ"ח ס' נ"ט) תמה אוה דהא משמע בפרק קמא דבלייתא הוה כהדחה ולכן הגיה בהרא"ש במקום אלא צריך לומר ולא, עכ"ד. והשיגו הש"ך (ס"ק ט"ז) דאי אפשר לגרום בהרא"ש כן מכמה הוכחות נכונות, והגירסא הנכונה היא אלא. גם הביא דברי הרשב"א (משה"ב בית ג' שער ג' ד"ה א"ה צופיו עורים כלם, ע"ז ע"ב) דלא מוכח בפרק קמא מידי דהקינות הוה כהדחה. תה"ש לב

⁶⁶ ונראה לי הטעם דלא דמי למ"ש לעיל סעיף י"א דמהני קינות לשחוט אחר כך, משום דיש לחוש לסברת האומרים דדוקא לשחיטה מקילין, משום דטרידי סימנים למפלט, מה שאין כן לחתוך אחר כך, אפילו צונן, בעינן נקיון מעולה, דהיינו הדחה.

⁶⁷ כן כתב הפרי חדש (ס"ק ט"ז) בשם הרמב"ם (הל' מאכ"א פ"ו הל' כ'). אלא דאין ראייה מהמתיר, דהרמב"ם מקיל בדינים אלו ורוב הפוסקים חולקים עליו. אמנם ראיתי שגם הרשב"א ז"ל בתורת הבית קצר (בית ד' שער ד', ל"ה ע"א) פסק כן, אף על גב דהוא מהמחמירים. תב"ש שם לה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

קליפה או נטילת מקום כרותח. אבל לענין שמנונית בעי נעיצה אפילו בפעם א'. וכל בעל נפש ידונו כרותח לכל דבר ותבוא עליו ברכה.

וכבר התבאר לעיל דף ח: שסכין ששחט בו טריפה⁶⁸, אסור לשחוט בו, עד שהדיח הסכין בצונן יפה⁶⁹ עד שלא ישאר עליו שום שמנונית מפני שמנונית טריפה שנדבק בסכין ויבולע לבית השחיטה.

וצריך לודאות שסר השמנונית כיצד שינסה כשיתן מים על הסכין ויזובו מראשו לסופו ומסופו לראשו באין עיכוב שאז נודע שסר השמנונית⁷⁰, או יקנח הסכין בבגד קשה תיכף אחר השחיטה, בעודו לח, קינוח יפה שישער באומד דעתו שנתקנח היטב וסר חלאתו ממנו.

ונהגו עתה לקנח הסכין תיכף אחר שחיטת כל בהמה בשיער הבהמה ודיו, וחייב המורה להזהירם שיקנחו בהשערות היטב כנזכר, לא דרך ארעי.

שחט בלא שום הכשר יקלוף בית השחיטה משמנונית שנבלע בו מהטוח אסכין. ולא ישחוט בלא הכשר על מנת לקלוף.

ובעופות לא נהגו לקנח אחר השחיטה, דלא שכיח בהו טריפות, ואם נמצא, צריך קליפת בית השחיטה למה ששחט אחר הטריפה בלא הדחה או קינוח. וקינוח בנוצות העופות לא מהני דדבר קשה בעיניו.

ואם שחט שלשה בהמות או שלשה עופות⁷¹, ולא קנח הסכין ביניהם, ונמצאו כולם טריפות, אז אין מועיל הדחה או קינוח, הואיל ונדבק שמנונית הרבה על הסכין, וצריך לנעוץ הסכין ' פעמים כדינא.

⁶⁸ שו"ע ונו"כ יו"ד י ג שמ"ח שם יג

⁶⁹ והטעם דסני בהדחה או בקינוח הוא משום דהסכין קשה לבלוע על ידי רתיחת בית השחיטה כי אם על ידי רותח גמור ולכן אין צריך הגעלה וגם לא נעיצה, משום דלא אידבק איסורא בהאי סכין כל כך כסכין של גוים שחתכו בו איסור הרבה ורותח גמור. תבו"ש שם

⁷⁰ הסמ"ג (לאוין קל"ז, מ"ח ע"ד), וכן כתבה איסור והיתר סימן נ"ח (דין ג'), והתורת חטאת כלל ס"א (דין ד') בשם הגהת סמ"ק. ולא ראיתי בפוסקים שום חולק עליהם. ונראה לי דהא דלא הביאו השלחן ערוך ואחרונים להאי מילתא בהדיא, הוא משום דכתבו (סעיף ג') דהאידנא נהיני כולו לקנח בשיער הבהמה ושפיר דמי, ולכן אין צריך עתה לזה דלא נהגו בהדחה כלל. אמנם, מזה נלמד איך צריך להיות הקינוח יפה יפה, שהרי אף על פי שבאומד דעתו רחצו היטב, מכל מקום לא סמכו והצריכו לנסותו. הכי נמי בקינוח לא יקנחו ארעי. וכן כתב הים של שלמה (פ"א) סימן י"ב, תבו"ש שם ב

⁷¹ מלשון הב"ח (ד"ה ואם רגיל לשחוט בו טריפות תדיר) משמע דתרתני בעי, שאם לא היו ג' הטריפות רצופים, רק הפסיקו כשרות ביניהם, גם קנחו בשיער כדינא אחר כל שחיטה, אז אין צריך נעיצה דלא איקבע איסורא. אבל דעת הפרי חדש (ס"ק כ"א) משמע דאפילו היו הרבה טריפות רצופים, כיון שקנח בין כל אחד סני. ולענ"ד הדין עמו, חדא דלא דמי לסכין של גוים דאין רגילין לקנחו קינוח יפה אחר תשמישו רק ארעי בעלמא. ותו, כיון שקנחו ונקחו היטב, מה יזיק לו הטריפה ששחט אחרי. ותו, על כיוצא בזה אמרו במקום שהלכה רופפת בידך זיל בתר מנהגא, והרי עינינו רואים דלפעמים יש עשרה טריפות רצופין במקולין, ומ"מ לא ראינו את מי

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ואי לא נעץ, אף על פי שהדיח או קנח אחר כולם רק שלא הדיח או קנח בנתיים, יקלוק בית השחיטה.

ואם לא היה ג' טריפות רצופים⁷² רק שחט כשירות ביניהם ולא קנח בין השחיטות, נראה לי דלכתחילה ינעץ כדינא, ובדיעבד אי לא נעץ רק הדיח או קנח אחר כל הטרופות, ידיח בית השחיטה בשפשוף היטב.

ראוי שיזהיר כל אדם לבני ביתו⁷³ שידיוחו היטב בית השחיטה, אפילו לצלי, הדחה מעליא לא הדחת הדם לבד שהוא כשיצאו המים בלא אדמומית, רק הדחת שמנונית שידעו באומד הדעת שסר כל הדבוק עליו בין דם בין שמנונית, וכל שכן בעוף דלא נהגו השוחטים לקנח הסכין בין שחיטה לשחיטה.

ז. קערה שמלח בה בשר אסור לאכול בה רותח

אם מלח בכלי⁷⁴ שאינו מנוקב או במקום שלא יוכלו המים לזוב מיד, הרי בולע הכלי את הציר המעורבת עם הדם שהוא רותח מכה המלח, ונאסר הכלי להשתמש בו רותח אחר כך שיחזור ויפלוט לתוך מה שישתמשו בו. אבל מותר לחזור ולמלוח בה בשר לאחר שניקבה⁷⁵.

נועץ סבינו. אלמא, דסמכו אקינוח שעשו בין כל אחת. ואפשר לומר דהיינו טעמא דהשוחטים משום דרוב טריפות דהאידנא חומרות וספיקות הן, כש"כ ריש סימן ל"ט (שמ"ח סעיף א'), ועיין פר"ח שם (סק"א). ולהכי הקילו בו. אמנם, ראינו שאינן מדקדקים, אפילו איכא כמה טריפות ברורות אינן נועצים ואין מוחה בידם, אלא הטעם כמו שכתבתי. ואף על גב דמנהגן שלא לנעוץ בין שחיטת עופות אף על גב דלא נהגו לקנח, היינו משום דלא שכיח טריפות בעופות כלל, ויש זמן רב בין טריפה לטריפה. ואי אפשר שלא ישחיו סבינו בנתיים מחמת פגומות, ומנקדו בכמה ניקויים. תבוא"ש שם כב

⁷² מהמ"ז (ס"ק י"ז) משמע דלא קפיד אקינוח רק ארצופים, ואז אפילו קנח בנתיים לא מהני. ולא ידענא טעמו, ובים של שלמה (פ"א) סימן (י"ג) [י"ב] נמי משמע להדיא דלא בעינן טריפות רצופים. ולדינא, נראה לעניות דעתי דלכתחלה היכא דשחט ג' טריפות, אפילו שלא ברצופים רק שלא הדיח או קנח ביניהם, בעי נעיצה לסכין. אבל בדעבד דשחט בלא נעיצה כי אם הדיח אחר כולם, אין צריך כי אם הדחת בית השחיטה, דגוף הדין שהצריך המ"ז לקלוק בית השחיטה היכא דלא נעץ אחר טריפות רצופים אינו מוכרח. תבוא"ש שם

⁷³ וכן הוא בפסקי תוספות (אות כ"ז) דבין כשרה לכשרה ידיח בצונן, וכן הוא הגהה באגודה (סי' ח'), וכן פסק בתשובות מהר"מ ב"ב (שו"ת מהר"ם מרומנובורג דפוס פראג) סימן תס"ט, והב"ח (ד"ה כתב הר"ן שהקשו לרבה) החמיר כדבריהם דאפילו בין עוף לעוף דלא שכיח טריפה יקנח מהאי טעמא. ולכן פשוט דהמשכילים יזהירו לבני ביתם ולכל אדם בהדחת בית השחיטה בין בבהמה בין בעוף. תבוא"ש שם כג

⁷⁴ שו"ע ונו"ב סט ז

⁷⁵ רמ"א שם ועיין בש"ך (ס"ק ס"ז) כתב וז"ל בת"ח שם דין ט' כתב הטעם בשם או"ה דאין מליחה לכלי להפליט מה שבתוכו על ידי מליחה וכן הוא בהגהת ש"ד סי' י"ז ומביאם ב"י (ובכלל י"ז פסק דאפילו בכלי חרס אמרינן הכי). ועיין ביד יהודה (פירוש הקצר, ס"ק קי"ג) שהוא דוקא באופן ארעי. ואף שלא הודה ואפילו בכלי חרס מותר. וזאת על סמך האו"ה (כלל ג', דין ג'), והר"ן (חולין פ"ח דמ:). וכן כתבו הש"ך (ס"ק נו'), והמנ"י (כלל י"א, ס"ק י"א), והחב"א (כלל ל"ב סעיף ל"ב) דכל זה משום דקימ"ל בהמרדכי (חולין פ"ח, סימן תש"ה), ואו"ה (כלל

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ואם נשתמש בו רותח⁷⁶, אם הוא דבר יבש נגוב סגי בקליפה במקום שנגע, ואם הוא לח כבשר רותח שאי אפשר לו בלא רוטב קצת, יש אומרים דסגי לו גם כן בקליפה, ויש אומרים שצריך בכדי נמילה שהוא יותר מכדי קליפה.

ואם הוא לח גמור משערין בששים כנגד הקליפה⁷⁷, ויש אומרים שכולו אסור שהרי צריך ששים כנגד כל הכלי, משום דחשבינן כל הכלי כרותח כיון שאיסורו מחמת מליחה, אף על פי שהודח אחר המליחה עדיין חומו עומד בו ואוסר הכל,

ויש אומרים⁷⁸ שאפילו בצונן אסור להשתמש בו בלא הדחה לכתחילה, ואם נשתמש בו בצונן בלא הדחה, ידיח מה שנשתמש בו משום השמנונית שעליו שנדבק במה שנשתמש בו.

י"א, ס"ק י"א), והתו"ח (כלל י"א, דין ט') שסוברים דאין מליחה בכלים. והיד יהודה (ס"ק י"ג) כתב דכל זה בדם, אבל אם הכלי נאסר מחמת שאר איסורים, אין להתיר לכתחילה למלוח בו.

⁷⁶ רמ"א שם

⁷⁷ מיירי בקערה בת יומה. ודעת הש"ך (ס"ק ס"ד) דאוסר עד מקום שהלח נגע בכלי, אבל המנ"י (כלל י"א סק"י), והפמ"ג (שפ"ד, ס"ק ס"ד), והחב"א (כלל ל"ב, סעיף ל"ה) והיד יהודה (פירוש הקצר ס"ק ק"ח), סוברים דבעינן ששים נגד כל קליפת הקערה. וכל זה בקערה צוננת ודבר חם, אבל אם הקערה בת יומה ונמצאת על האש, אם הוא דבר גוש עם קצת לחות, כתבו הפר"ח (שם), והכף החיים (סימן רכ"ז) דלמחבר בעינן נטילת מקום. והש"ך (ס"ק ס"ד, ובסימן ק"ה ס"ק כ"ג) כתב דלרמ"א צריך ששים נגד כל קליפת הקערה. ואם הוא לח גמור לכו"ע בעינן ששים נגד כל הקליפה של הקערה. והש"ך (ס"ק ס"ה) כתב וז"ל לקמן סי' קל"ז מוכח בפשיטות דסתם כלי יש במה שבתוכו ס' נגד קליפת הכלי ואפשר דהיינו דוקא בשאר כלים אבל בקערה שרחבה ואינה גבוהה מסתמא ליכא ס' וכן משמע באו"ה כלל ל"ז דין ב' דליכא ס' במה שבקערה נגד קליפתה וכ"כ בס' אפי רברבי ריש דף ס' סתם תבשיל אין ס' נגד קליפה פנימי של הקערה.

⁷⁸ במחבר שם ולכאורה כיון שהביא דעה זו בלשון י"א דעתו לפסוק דמותר להשתמש בצונן בין בלח ובין ביבש והרמ"א שלא השיג על המחבר, נראה לכאורה שמודה דהלכה כן. אלא דבתו"ח (כלל י"ח דין ח') פסק דבשאר כלים לא צריך הדחה אבל בכלי חרס אסור להשתמש בלי הדחה כשיטת המהרש"ל. והש"ך (ס"ק ס"ז) כתב וז"ל...מיהו קשה כיון דאין מליחה לכלים להפליט ע"י מליחה כ"ש שמותר להשתמש בו צונן וא"כ אמאי כתב הרב האי דינא אחר הי"א שכתב המחבר ועיין כף החיים (ס"ק ר"ס). דבשאר כלים מותר להשתמש בלא הדחה, אבל בכלי חרס אסור להשתמש בלא הדחה, אלא דגם בשאר כלים מותר רק באופן ארעי.

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ואם מלח בלי ⁷⁹שהוא מנוקב, מותר לאכול בו אפילו רותח. ויש אוסרין ברותח. וי"א ⁸⁰שיש לזוהר לכתחלה, ובדיעבד מותר. ויש שהכריעו ⁸¹שבכלי חרס ⁸²אף בדיעבד אסור ⁸³, ובשאר כלים אסור לכתחלה ומותר בדיעבד כיון שהם מנוקבים. מנהג העולם לא להשתמש בכלים שמולחים בו בשר בין ביבש ובין בלח אלא רק למלוח בשר להכשירם.

ח. מליח הרי הוא כרותח

כבר התבאר במסכת פסחים דף עו. ולעיל דף צז: שמליח הרי הוא כרותח. ולכן אם נמלח ⁸⁴הבשר להוציאו מדמו ⁸⁵להכשירו לבישול, בתוך שיעור מליחה נחשב הבשר כרותח שהדם והמלח רותחים, ואם נגע בגבינה או בטריפה נאסר כדי קליפה. אבל אחרי שיעור מליחה תש כוחו של המלח וכבר אינו רותח ⁸⁶. ודעת הרמ"א להתיר רק בהפסד מרובה וסעודת מצוה.

אבל אם חזרו ומלחוהו או מליחת דבר אחר שאינו להוציא דמו, דעת המחבר שאינו נחשב מליח אלא אחרי שהבשר שהה שיעור מליחה דהיינו שיעור מיל – 18 דקות, ונחשב כרותח אפילו כמה ימים עד שידיחוהו או עד שיתייבש לגמרי. אולם אם הבשר נמלח הרבה כדי לשאתו בדרך או להצניע לזמן ארוך, אפילו אחרי שהדיחו היטב נחשב כרותח. ורק בשרוהו במים, עד שאין בו טעם מלח, לא הוי כרותח.

⁷⁹ מחבר שם ומדכתב דעת האוסרים בלשון יש משמע דעתו להתיר

⁸⁰ רמ"א שם

⁸¹ המהרש"ל (ים של שלמה, פ"ח, סימן ס') פסק דבכלי חרס אסור אפילו בדיעבד. וכ"כ הב"ח (דף קי"ב), והמ"ז (ס"ק מ"ג), והש"ך (סק"ע) וז"ל...ונראה להכריע דבשאר כלים אסור לכתחלה ומותר בדיעבד כיון שהם מנוקבים, ובשל חרס אף בדיעבד אסור וכ"פ הב"ח וכ"פ האו"ה כלל ג' דין ד'. מיהו ודאי צונן מותר להשתמש אפילו לכתחלה בכלי חרס מנוקב לכ"ע בלא הדחה אלא בקנוח היטב. ועי' בתשובת מהר"ל ק' חביב סי' צ"א. ⁸² ועיי' יד יהודה (פ' קצר ס"ק קי"ז) וגם הד"ת (ס"ק רפ"ט) כתבו דאם הכלי חרס מצופה זכוכית דינו כשאר כלים ואין להחמיר בדיעבד כלל.

⁸³ ובצונן רוב ככל הפוסקים מתירים להשתמש צונן אם הוא נקי. אבל חיד יהודה (פ' קצר ס"ק י"ז) אוסר

⁸⁴ שו"ע ונו"כ יו"ד צא ה

⁸⁵ ש"ך ס"ק יא

⁸⁶ אלא דלכתחילה גם המחבר חושש לכתחילה שימות שאחרי שיעור מליחה נמשך כח המלח להרתית אפילו במליחה ראשונה אבל בדיעבד מותר.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ודעת הרמ"א שגם בחזרו ומלחוהו, הבשר והציר רותחים מיד. ובתוך שיעור מליחה דינם שווה שבין במליחה ראשונה להוציא דמו ובין בשניה הוי כרותת.

דעת המחבר שאינו נחשב מליח אלא אם נמלח הבשר במלח הרבה עד שאינו נאכל מחמת מילחו. לפיכך לדעת המחבר אם נמלח הבשר קצת או שנמלח הרבה אלא שלא עבר עדיין זמן מליחה, לא הוי רותח וסגי בהדחה היטב. ולדעת הרמ"א אפילו בנמלח מעט כגון מליחת צלי ונרגש טעם המלח היטב⁸⁷, הר"ז אוסר עד ששים דאין אנו בקיאים והוי כרותת. אבל בהפסד מרובה אין להחמיר.

בדבר שמן מליחה מבליעה בכולו וצריך ששים נגד האיסור ומכיון שאין אנו בקיאים בין כחוש לשמן, יש לאסור בכל מליחה עד ששים⁸⁸.

אם ההיתר מלוח והאיסור תפל, אין מלח הייתר מוציא טעם האיסור ומבליעו בו, ולפיכך לדעת המחבר מותר בהדחה. והרמ"א מצריך קליפה ומתיר בהדחה בהפסד מרובה.

וכל זה דוקא אם האיסור יבש או לח קצת, אבל איסור צלול, למחבר צריך ההיתר קליפה (בכחוש) ולרמ"א אסור עד ששים.

אם בשר כשר היה מלוח ויבש לגמרי ונפל לחלב או לאיסור צלול, אינו בולע, דביבש לגמרי הוי כלא נמלח כלל ורק צריך להדיחו היטב. אבל אם הצלול מלוח נאסר היבש והש"ך מתיר גם היבש.

אם האיסור וההיתר יבשים לגמרי אפילו מלוחים ונגעו זה בזה, סגי בהדחה.

ט. כבוס הרי הוא כמבושל

כל הדין⁸⁹ שנוהג באיסור שנתערב בהיתר על ידי בישול, הוא הדין שכך דינו אפילו לא נתבשל בתוכו ממש אלא נכבש בתוכו בדבר לח אפילו צלול

⁸⁷ יד יהודה (ס"ק ב')

⁸⁸ רמ"א יו"ד קה ט ועיין בכף החיים (סימן צ"א ס"ק מ"ד, ובסימן ק"ה ס"ק קי"א) שכתב בשם הזב"צ (שם ס"ק ס"ט) דגם הספרדים אינם בקיאים בזמנינו ויש להחמיר במליח בששים אפילו בכחוש כדעת הרמ"א. ומטעם זה אין גם נ"מ בין עילאה לתתאה במליח כיון שלענין דבר שמן אנו סוברים להחמיר בכל מקרה וכיון שאין אנו בקיאים. נהגינו תמיד בששים.

⁸⁹ שו"ע ונו"כ קה א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

כדבש או רך כחמאה רכה⁹⁰ יום שלם מעת לעת עשרים וארבע שעות אפילו צונן אסור, דבכבוש יום שלם קים לן שהוא חשוב כמבושל מן התורה⁹¹, אבל פחות מיום שלם כיון שהוא צונן סגי בהדחה.

במה דברים אמורים בכבוש שנשרה בדבר לח שאינו חריף כגון בחלב או בשמן או ביין או שאר דברים לחים, אבל כבוש בציר הוי שיעורו כאילו נתנו על האש להרתיח ויתחיל לבשל באם שהה שם בכדי שיעור זה נאסר כל מה שבתוך הציר, ובפחות משיעור זה לא אסרו אלא כדי קליפה.

⁹⁰ חעמ"א כלל נח א

⁹¹ רא"ש ע"ז סח: פ"ה אות יא ובספק כבוש הד"מ (סימן ק"ה ס"ק א) כתב בשם האו"ה (כלל לדין ב') שספיקו דאורייתא לחומרא. אבל כבוש בשר בחלב הוי דרבנן, וספיקא דרבנן לקולא עכ"ל (אך אסור לבשלו כמבואר בחו"ד (ביאורים ס"ק ה') והפמ"ג (סימן ס"ד מש"ז ס"ק א') וגם הפ"ת (ס"ק ד')). והחכ"א (כלל ג"ח סעיף ד'), והכרית (ס"ק ד'), ופליתי (ס"ק ג'), והט"ז (ס"ק ג') חידשו דבספק אם נכבש מעל"ע יש להתיר. והוא מבח סברא דאוקמינן בחזקת כשרות ואמרינן דהשתא נפל האיסור ואין כאן כבוש כלשון הט"ז (ס"ק ג') וז"ל: אפ"ה אזלינן לקולא מחמת חזקת המקוה ק"ו כאן דאין כאן רק חזקה טובה למוקמי אחזקת כשרות דבתחילה דלא נחזיק ריעותא מספק עכ"ל. ועיין יד אברהם כתב דכל זה אם האיסור וההיתר כעת במצב של כבישה, אבל אם יש ספק אם בכלל נכבש, מותר דהוי ספק ספיקא. דשמא לא נכבש כלל ואפילו אם נכבש שמא לא עבר מעל"ע ומותר.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

חומץ י"א⁹² שדינו כציר וי"א⁹³ שדינו כשאר משקים. וי"א⁹⁴ שתלוי בחוזקו של החומץ ויש להקל במקום הפסד מרובה⁹⁵.

י"א⁹⁶ שהכבוש נאסר כולו, אפילו מה שחוץ לכבישה אסור, דעל ידי כבישה שלמטה מפעפע למעלה, כמו בבישול. ויש מקילין במה שבחוץ⁹⁷. וכן עיקר⁹⁸.

אם האיסור⁹⁹ וההיתר לחים לא שייך דין כבוש, שמיד יש תערובת וחל ביטול האיסור, או שהאיסור אוסר את ההיתר. וכן אם שניהם גושים שאין בהם כלל לחות, לא שייך

⁹² דעת המחבר והרמ"א והלבוש כאן וכן החב"א (כלל נ"ח סעיף ג') סובר דאין לחלק בין חומץ לחומץ, ובכולם אמרינן דשיעורם כדי שירתיח. וכן סובר הבית לחם יהודה (ס"ק ד'), וכן הדרישה (ס"ק א'), והפרי"ת (ס"ק ד'), הברית (ס"ק ה'), והפליתי (ס"ק ד').

⁹³ הש"ך (ס"ק ב') סובר דגם חומץ דינו כשאר משקין לענין כבוש הרי הוא כמבושל, דרך אחרי מעל"ע חשיב כמבושל. וז"ל דעת המחבר כהרא"ש לחלק בין ציר ושאר דברים, דבציר לא בעינן שישהה מע"ל, דמחמת רתיחת המלח די כשישהה כדי שיתננו על האור ויתחיל להרתית, והשוה דין חומץ לציר, ואזיל למעמיה שכ' בבי"ז וז"ל כבוש בציר כ' הרא"ש בסוף פ' כ"ה דשיעורו כאלו נתנו על האור כדי שירתיח ויתחיל להתבשל, אם נכבש בתוך הציר כשיעור זה נאסר כל מה שבתוך הציר ובפחות משיעור זה לא נאסר אלא כדי קליפה, כדי מליח הרי הוא כרותח ע"כ. ומשם נלמוד שכבוש בחומץ שעד שישהה כשיעור הזה אינו אסור אלא כדי קליפה עכ"ל. ותימה דהרי הרא"ש עצמו כ' בפ' ב' בתרא דעבודת כוכבים דאף בחומץ בעינן יום שלם, ומביאו ב"י בר"ם זה, אלא ודאי ל"ד חומץ לציר, דציר שאנו אוסרים בשביל כח המלח שיש בו די בשיעור כדי שיתננו על האש וירתית משום דמליח ה"ה כרותח וכמבואר בהרא"ש, משא"כ בחומץ... עכ"ל. וכן פסקו הפרי חדש (ס"ק ד'), הגר"א (ס"ק ד'), המנחת יעקב (כלל כב ס"ק י"ד) החק יעקב (או"ח ס' תמו ס"ק ל"ד), וגם המשנה ברורה (ס' תמו, ס"ק עא) וז"ל: ואם הכלי היה מורק ושומץ שרי לכו"ע אם לא ששהה החומץ בתוכו מעל"ע דבחומץ בעינן ג"כ מעל"ע ...

⁹⁴ המג"א (באו"ח סימן תמ"ז ס"ק כח) סובר דרך בחומץ חזק שיעורו כדי שירתיח, אבל בחומץ חלש בעינן שיעור של מעל"ע כדי שיהיה כמבושל. וכן הוא בפר"ת (ס"ק ד'), ובחוו"ד (חידושים ס"ק ז') והפמ"ג (שפ"ד ס"ק ב').

⁹⁵ כף החיים (ס"ק י"ט) דפסקינן לחומרא אפילו בחומץ שאינו חזק, אלא דבהפסד מרובה יש לסמוך על המג"א דבחומץ שאינו חזק הוי שיעורו מעל"ע כמו בשאר משקין. וכן כתב החב"א (כלל מ"ט סעיף ד'). והד"ת (ס"ק מ') חילק בין אם ניכר שהחומץ עשה פעולה במאכל, דבכה"ג מחמירים בכל ענין, להיכא דלא ניכר כלל פעולת החומץ במאכל, דבכה"ג יש להקל בהפסד מרובה אם החומץ אינו חזק. והפמ"ג (או"ח סימן תמ"ז) אשל אברהם ס"ק כ"ה) היקל עוד יותר בהפסד מרובה דאפשר לסמוך על הש"ך דסובר דבחומץ אפילו בחומץ חזק שיעור כבוש הוי מעל"ע.

⁹⁶ המחבר סתם וברמ"א הביא שתי הדעות
⁹⁷ ואם יש ששים נגד כל האיסור בצירוף עם מה שיש בחוץ, אלא שאין בתוך הכבישה ששים נגד האיסור הלח, מה שמחוץ לכבישה מותר ממ"נ, ומה שבתוך האיסור נאסר מדין כבוש, דאין מה שבחוץ מצטרף לששים לבטל האיסור.

⁹⁸ בש"ך א דאע"ג דלא מחלקינן בין כחוש לשמן היינו במליחה וצלייה וכה"ג אבל כולי האי לא נחמיר ואף דאסרינן בשר שנמלח בכלי שאינו מנוקב אפי' מה שחוץ לציר, הא נתבאר שם ס"ק ס"ח הטעם משום דכיון שנמלח בכלי שאינו מנוקב פירש הדם ממקום למקום וע"ש
⁹⁹ משב"ז א

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

כבישה. ואפילו יעמדו זה על זה ימים רבים, אין כאן שום איסור, אלא דטוב לכתחילה ליטול כדי נטילה. וה"ה בכל נזול קרוש כשומן או דבש קשה ליכא דין כבוש.

קרח י"א¹⁰⁰ שאינו כדבר לח ואין בו כבוש, ויש מחמירים¹⁰¹.

אין כבישה¹⁰² אלא שהיה בו רצוף בלא הפסק, אולם אם יוציא את האיסור לזמן מה אין מצרפים זמן הכבישה לכ"ד שעות אלא בעינן כ"ד שעות רצופות. וכן אם יחליף את המים באמצע לא מצרפינן.

גם הנכבש בתוך כלי¹⁰³ אוסרו¹⁰⁴ אולם אינו נאסר אלא כנגד מקום נגיעת האיסור¹⁰⁵ ולא למעלה ממנו.

יש המקילים בכלי זכוכית אין כבישה כלל¹⁰⁶.

היתר שנכבש¹⁰⁷ בכלי איסור אם אינו חריף כציר לא נאסר שהרי האיסור נותן בו טעם לפגם כיון שעבר מע לעת.

י. קדרה שנשלה בה בשר לא ינשלה בה חלב ואם נשלה בנותן טעם

¹⁰⁰ המנח"י (בשו"ת סימן י"ד) סובר דגם בקרח לא שייך כבוש. וכן כתב הפמ"ג (מש"ז ס"ק א) והחוו"ד (חידושים ס"ק א').

¹⁰¹ בית לחם יהודה (ס"ק א' ובשו"ת סימן כ"ט) מבאליה זוטא (או"ח סימן שב ס"ק ז')

¹⁰² חוו"ד (חידושים ס"ק ג') וכף החיים (ס"ק ו')

¹⁰³ ועיין פמ"ג (מש"ז ס"ק א') שבכלי מתכת יש איסור כבוש כבשאר כלים. כן סבורים המנח"י (כלל "ה ס"ק י"ב) ובית לחם יהודה (ס"ק א'). אבל האו"ח (כלל ב' דין ח') והפליתי (ס"ק א') והערך השלחן (ס"ק א') והיד יהודה (פ' הערוך ס"ק א') כתבו דאין כלי מתכת נאסרין כבוש, אלא רק כבישול או כבוש חריף כגון חומץ. ולהלכה הפמ"ג (סימן צ"ז מש"ז ס"ק ב') כתב דאחרי מעל"ע ודאי בולע. ובכלי חרס המ"ז (סימן צ"ג ס"ק ב') והפר"ח (ס"ק א') סוברים שאין צריך מעל"ע, אלא בשיעור שעה, כבר החרס מלאה האיסור ואוסר אם מבשלים בו. אבל הנקודות הכסף (סימן צ"ג) סובר דאין חילוק בין כלי עץ, מתכת, אבנים או חרס, והכל נאסר אחרי מעל"ע. ואין חילוק אם הוא חדש או ישן.

¹⁰⁴ חב"א (כלל נ"ז סעיף י"א)

¹⁰⁵ ולא הוא כבישול דכל הכלי נאסר ע"י ההבל והזיעה שעלה בכל הכלי. אבל הכלי צריך הגעלה בכל הכלי כדמפורש בתו"ח (כלל פ"ה דין א') בשם או"ח (כלל כ"ד דין ט' הובא בש"ך סימן צ"ח ס"ק יג').

¹⁰⁶ יד יהודה (פירוש הקצר ס"ק ד') כתב דבכלי זכוכית אין שייך כלל דין כבוש. וזה אפילו בדברים חריפים ביותר. וכן נוהגים להקל. והד"ת (ס"ק א') כתב דאף לדעת הרמ"א והב"ח (באו"ח סימן תנ"א סוף כ"ו) דאסרו כלי זכוכית של חמץ בפסח, וגם כתבו דלא מהני בהו הגעלה (ויש גם הרבה ספרדים דנוהגים בחומרא זה), מ"מ הוא דוקא בפסח, אבל בשאר איסורים אין להחמיר כלל.

¹⁰⁷ מ"ז א ש"ך ב וכן סט ח אולם הפר"ח (ס"ק א') מחמיר בזה לדינא. דהכבישה נעשית בסוף המעל"ע, דהיינו לא בדיוק בסוף כ"ד שעות אלא כבר קודם לכן בלע את האיסור, ואם כן נמצא דבולע את האיסור עוד בזמן שהטעם הוא לשבח, והאיסור הנבלע שוב אוסר את התבשיל בבישול.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ץ 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

כבר התבאר במסכת זבחים דף צו: ולעיל שם שאם בישל בשר בקדירה¹⁰⁸ אסור לבשל בה חלב וכן להיפך אפילו שעבר כ"ד שעות וכבר נפגם בליעת הבשר, מ"מ אסור לבשל בה חלב¹⁰⁹, דנותן טעם לפגם אסור¹¹⁰ לכתחילה¹¹¹.

דעת המחבר¹¹² דאם בישל בשר בכלי חלבי בן יומו בתוך מעל"ע צריך לתת לעכו"ם במסל"ת לטעום. אבל דעת הרמ"א¹¹³ שאין סומכין על טעימת עכו"ם ובעינן ששים בתבשיל¹¹⁴ כנגד הכלי¹¹⁵. ובסתם כלי אין ששים בכלי כנגד נפח תוכו¹¹⁶.

אם עברו כ"ד שעות בין בישול בשר לבישול החלב, אין החלב נאסר דקימ"ל נותן טעם לפגם מותר. אך אם בישל חלב בקדירה שאינה בת יומא במזיד, קנסינן ליה¹¹⁷, ואוסרים התבשיל לו ולמי שבישל עבורו.

¹⁰⁸ שו"ע ונו"כ יו"ד צג

¹⁰⁹ המג"א (או"ח סימן תק"ט ס"ק י"א) כתב וז"ל...ומכאן משמע שמותר בחול להגעיל כלי חלב לאכול בו בשר או איפכא והעולם נוהגין איסור בדבר. ומ"כ בשם הגאון מהור"ר בנימין מפוזנא ששמע ממחר"מ יפה הטעם למנהג שאם יעשה כן לעולם לא יהי' לו רק כלי א' ויגעילנו כל פעם שישתמש בו וזה אסור דלמא אתי למטעי כדאי' בחולין דף ט' ע"ב. והא דשרינן הכא י"ל כיון שלעול' אין משתמשינן בו אלא ע"י ליבון ליכא למיגזר כנ"ל.

¹¹⁰ עיין פמ"ג (סימן צ"ד שפ"ד ס"ק ו') כתב שהקדירה שבישל בה בשר ואח"כ בתוך מעל"ע בישלו בה חלב, ושוב פעם בתוך מעל"ע בישלו בה חלב, החלב שבישלו באחרונה נאסר באכילה מדאורייתא אבל לא בהנאה. ויכול למכור את החלב הנאסר לגוי דהחלב שבישל באחרונה לא נאסר מחמת הבשר הראשון שכבר נפגם טעמו אלא מהחנ"ג הבלוע.

¹¹¹ כתבו הראשונים שהוא גזירה קדירה שאינה בת יומא או בת יומא ובפמ"ג (בשפ"ד ס"ק ג'). הביא התוס' (ע"ז דף עו. ד"ה מכאן) וז"ל התוס'...ויש לתת טעם מה ראו להתיר המאכל ולאסור הקדירה לפי שהקדירה היה בה איסור גמור תחלה אבל המאכל לא נבלע בו איסור מעולם...עכ"ל.

¹¹² סימן צ"ב סעיף א' וצ"ח סעיף א' דס"ל דלכתחילה נותנים לעכו"ם מסל"ת, או לקפילא כדי שיטעום אם יש טעם איסור.

¹¹³ סימן צ"ב סעיף א' וצ"ח סעיף א'

¹¹⁴ דוקא בקדירה ישנה דהיינו שבישלו כמה פעמים בשר בתוך מעל"ע ולא ידעינן כמה נבלע. אבל בקדירה חדשה שידעינן כמה בלעה אין צריך לשער אלא כנגד הבשר שבישלו מעל"ע.

¹¹⁵ ובכף החיים שם א כתב דבזמנינו גם הספרדים לא סומכים על טעימת עכו"ם דבכל צריך ששים. והכל לפי מנהג המקום.

¹¹⁶ הש"ך (סימן ס"ט ס"ק ס"ה) כתב וז"ל לקמן סי' קל"ז מוכח בפשיטות דסתם כלי יש במה שבתוכו סי' נגד קליפת הכלי. ואפשר דהיינו דוקא בשאר כלים אבל בקערה שרחבה ואינה גבוה מסתמא ליכא סי'. וכן משמע באו"ה כלל ל"ז דין ב' דליכא סי' במה שבקערה נגד קליפתה...עכ"ל.

¹¹⁷ בשו"ת הרדב"ז (חלק ג' סימן אלף מג) וכן בפמ"ג (בשפ"ד סי' צט סק"ז ובמשב"ז או"ח סי' תנ"א סק"ב) כתב דהשתמש בכלי שאב"י במזיד יש לאסור התבשיל ודלא כהבנימין זאב שהתיר. ובב"י (ס' קכ"ב ס"ה) כתב

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

אבל לענין הקדירה, מעיקר הדין אסור לבשל בה לא בשר ולא חלב¹¹⁸, אבל דברים פרווה מותר¹¹⁹, אלא שכבר פשט המנהג¹²⁰ שאף שאר דברים אין מבשלין בה¹²¹. אבל בצונן דרך ארעי מותר¹²².

כלי שבישלו בו חלב¹²³ היום ועבר לילה ולמחר בישל בו בשר ואינו יודע אם כבר עבר מעל^ע, יש להתיר בהפסד מרובה דיש כאן ספק ספיקא, שמא עבר מעל^ע ואם לא עבר, שמא הלכה כרש"י שלינת לילה גם כן פוגם.

אם בישל בשוגג חלב בכלי בשרי שאינו בן יומו ונזכר באמצע הבישול, חייב לסלק הקדירה מעל האש ויערה מיד את התבשיל לקדירה של בשר ולא נאסרה הקדירה השניה¹²⁴.

מותר לבשל בשר בכלי חלבי שאינו בן יומו על מנת למכור לגוי¹²⁵.

בשם הרשב"א (בתוה"ב) דבמזיד יש לאסור התבשיל. וכ"כ הרא"ה (בבד"ב שם) והריטב"א (ע"ז לג: ד"ה ואסיקנא ושם סח ד"ה והלכתא). והמרדכי (שם ס' תתל"ד) בשם רש"י. וכן פסק הוב"ע (סי' קכ"ב ס"ק ט"ו). אבל האג"מ (יו"ד ח"ב סי' מא) התיר שכן משמעות השו"ע שם דמסבירא אין לקונסו בדבר שאינו נהנה וכן התיר בשו"ת כת"ס (או"ח רי"ס פ"ז).

¹¹⁸ לפי שהיא בלוע משניהם הלכך אסור לבשל בה בשר לכתחלה אפילו אחר מעל^ע מבישול זה כמו שאסור לבשל חלב לכתחלה בקדירה של בשר אחר מעל^ע. מיהו אם בישל בה בשר תוך מעל^ע לבישול בה חלב, פשיטא דהתבשיל אסור. אבל אם בישל בה חלב פשיטא דמותר בדיעבד. ש"ך ג ואם נתערב הכלי הנאסר בכלים אחרים, אם הם כלי מתכת, יש להגעילם כולם אחרי מעל^ע. אבל אם א"א להגעילם או אפילו נתערב בהרבה כלים עד שיש הפסד מרובה להגעילם מותר בלא הגעלה. ה"י (סימן ק"ב ס"ק ח') והש"ך (שם ס"ק ח') רמ"א שם

¹²⁰ ש"ך שם ובס"ק ט משום שבסי' צ"ד ס"ה כתב הרמ"א דנוהגין לאסור הכלי שאינו בן יומו אפילו לשאר דברים אפי' בשנתחב בו רק כף בן יומו אם כן כ"ש כאן דנתבשל בו בשר ממש. וחומרא זו היא רק למי שנוהג כהרמ"א, אבל להמחבר אפשר לסמוך על הדין ולבשל לכתחילה שאר דברים אם החלב והבשר לא נתבשלו בתוך מעל^ע.

¹²¹ ובחמודי דניאל (הלכות תערובות ב' סימן כ') כתב דגם מצד הדין יש איסור לבשל בה דבר חריף. וחידש שאם בישל דבר חריף דהיינו רוב חריף, נאסרה הקדירה לבשל בה אפילו שאר דברים לעולם.

¹²² ברמ"א (סימן קכ"א סעיף ה')

¹²³ החכ"א (כלל נ"ה סעיף ה')

¹²⁴ או"ה (כלל ל"ג דין ג') וכ"כ הקול אליהו (סימן י' הובא בד"ת ס"ק ט"ו) וז"ל אם התחיל לבשל בשר בכלי של חלב שאינו בן יומו ובעוד התבשיל על האש נזכר שהקדירה של חלב, צריך לסלק הקדירה תיכף מן האש דעדיין הוי כלכתחילה ונטל"פ אסור לכתחילה עכ"ל

¹²⁵ הבן איש חי (שנה שניה פ' בהעלותך ס"ק י"א) שבאינה בת יומא אינו עובר על בישול בב"ח. ומשו"ה מותר לכתחילה לבשל בשר לעכו"ם בקדירה שאינה בת יומא.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

כיסוי של קדירה מעיקר הדין דינו כקדירה¹²⁶, ויש מחמירים בכיסוי דאע"פ שאינו בן יומו דינו כבן יומו¹²⁷ ואוסר הקדירה ובתבשיל¹²⁸. ויש שהחמירו¹²⁹ רק בכיסויים שהם קצרים מלמעלה שא"א לקנחם יפה ויש שם חשש שנשאר שאריות בעין. וכן עיקר¹³⁰. י"א¹³¹ שצריך ששים כנגד כל הכיסוי שנעשה נבילה וי"א¹³² שמספיק בששים כנגד המקום הקצר¹³³.

ובמקום שיש עוד צד להתיר כגון הפסד או לצורך ש"ק, יש להתיר בכל כיסוי אם אינו בן יומו.

אם הקדירה של בשר אינה בן יומא ובישלו בה פרווה והכיסוי של חלב אינו בן יומו, הכל מותר דלא אמרין בכה"ג דיש חומרא לאסור הקדירה.

אם בישלו בקדירה תבשיל פרווה וכיסוהו בכיסוי שאינו בן יומו כל בשר אפילו מצד החומרא מותר לכתחילה לאכול התבשיל בחלב דלזה לשו חשבין לכיסוי לבן יומו.

אם העבירו כיסוי רותח מקדירה שמבשלין בה בשר ושמו על קדירה שמבשלין בה חלב, הכל נאסר¹³⁴. וזאת אפילו שהכיסוי לא היה בחום שהיס"ב דקימ"ל תתאה גבר והוא שהיד סולדת בו ויש זיעה¹³⁵.

וכל זה אם יש אוכל בקדירות אבל בקדירות ריקות, אין הקדירות נאסרות כדין שתי קדירות שנוגעות זו בזו דלא אוסרות אהדדי.

¹²⁶ שאם הכיסוי אינו בן יומו והניחו על קדירה חמה שמבשלים בה בשר, אינו אוסר בדעבד לא את הקדירה ולא את התבשיל אבל הכיסוי צריך הנעלה. ואם הוא בן יומו, אוסר את הקדירה והתבשיל, אם שניהם חמים או שהקדירה חמה

¹²⁷ התו"ח (כלל פ"ה דין ד') כתב טעם לדעת המחמירים דס"ל דחמיר איסור זיעה וריחא מהאיסור של טעם. ובתשו' משאת בנימין השיב למרן הב"י שטעם חומרת האשכנזים דזיעה הוי עיקר הטעם יותר מפליטה ואינו נפגם בכ"ד שעות.

¹²⁸ בהנהגות ש"ד בשם קוב"ץ ולשון הרמ"א וכן נוהגין בקצת מקומות. וכן אני נוהג מפני המנהג, והוא חומרא בלא טעם. (ד"ע). ומכל מקום במקום שיש שום צד להתיר בלאו הכי, או שהוא לצורך שבת או הפסד, יש להתיר אם אין הכיסוי בן יומו, כמו בקדירה עצמה

¹²⁹ המהרש"ל (באו"ה סימן ל"ה מכוונות ועטרת שלמה סק"ז) וגם בים של שלמה (חולין פ' כל בשר סימן מ"ז)

¹³⁰ שכן סוברים הט"ז (סק"ב) והש"ך (סק"ד). וכ"פ החכמ"א (כלל מ"ו סעיף ג')

¹³¹ הש"ך שם וכ"פ החכמ"א (כלל מ"ו סעיף ג') אלא דאם יש ס' פעמים ס"א נגד מקום הקצר שרי

¹³² דעת הט"ז והד"ת (ס"ק כ"א) כתב דאם נתן את הכיסוי עד שלא התחיל התבשיל להרתית, יש להחמיר כהש"ך דבעינן ס' נגד כל הכיסוי דלא הוי כמו טיפה הנופלת כנגד הרוטב דבעינן רק ששים נגד הטיפה דלא נעשה הבלוע חנ"נ. אבל אם נתן הכיסוי על הקדירה בשעה שהתבשיל כבר רותח ועולה זיעה, יש להקל כהט"ז דאין צריך ששים אלא כנגד הבעין דלא נעשה הכיסוי חנ"נ בכה"ג.

¹³³ והשבות יעקב (ב"ח) כתב דאחרי שני חודשים אין כבר להחמיר בכיסוי להחשיבו כבן יומו.

¹³⁴ רמ"א שם. ואף אם הכיסוי היה יבש ג"כ נאסר הכל והיינו הכיסוי והתבשיל והקדירה. ורק אם יש בתבשיל ס' נגד הכיסוי אז התבשיל מותר הפר"ח (ס"ק ז')

¹³⁵ ש"ך שם ה

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

אם לקח כיסוי חם מעל קדירה שמבשלים בה בשר והניחו על גבי קדירה צוננת שיש בה חלב הדין מתחלק:

אם הכיסוי היה יבש שאין בו שום לחות או לחלוחית, הכל מותר¹³⁶.

אם הכיסוי היה בו לחלוחית, הדין הוא שנבלע בקדירה ובכיסוי וגם בתבשיל כדי קליפה וצריך להסיר מהמאכל כדי קליפה והקדירה והכיסוי צריכים הגעלה אחרי מעל"ע.

אם לא ידוע לו אם היה בכיסוי לחלוחית, דינה כודאי היה בה לחלוחית דמסתמא אמרינן שיש בכיסוי לחלוחית.

ואם א"א לקלף או שא"א להגעיל את הכלים, אפילו אם ראו שהיה בכיסוי לחלוחית, מותר להשתמש בכלים אחרי המתנה של מעל"ע והתבשיל מותר מיד.

כלל בידינו דכבוש הרי הוא כמבושל. וא"כ אם שזה חלב בכלי מעל"ע ואח"כ בתוך המעל"ע בישל בו בשר, נאסר הבשר והכלי מדאורייתא אם אין ששים בבשר נגד הכלי. ובכלי שנאסר ע"י כבישה יש מחלוקת האם צריך לשער נגד כולו או שיש להקל דכבישה אוסרת רק כדי קליפה. ובהפסד גדול כתבו הפוסקים דאפשר לסמוך על הסוברים דכבוש לא אוסר יותר מכדי קליפה, וודאי שיש ששים בחלב נגד הקליפה.

יא. תרומה לא יבשל בה חולין ואם בשל בנותן טעם

עוד התבאר שם שקדירה בין של מתכות ועץ ובין של חרס שבישל¹³⁷ בה תרומה לא יבשל בה חולין אפילו עברו כ"ד שעות¹³⁸,

אם בישל בתוך כ"ד שעות נאסר בנותן טעם¹³⁹, ואם יש במה שבלוע בקדירה פחות מששים בתבשיל הכל אסור. ודוקא¹⁴⁰ אם בישל שאינו מינו, אבל אם בישל במינו י"א דבעינן מאה ואחד, וי"א כיון שאינו בעין רק טעם סגי בס' גם במינו.

¹³⁶ ש"ך ו

¹³⁷ רמב"ם הלכות תרומות פרק טו הלכה יט

¹³⁸ כמו שהתבאר לעיל גבי בב"ח משו"ע צג

¹³⁹ ויתן לכהן לטעום ובימינו אינו יכול להטעימו לכהן וצריך ששים

¹⁴⁰ דרך אמונה שם ס"ק קל

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ולאחר שעברו עשרים וארבע שעות מבישול התרומה, אם בישל בה חולין המאכל מותר בדיעבד אולם הקדירה אסורה וכשם שהתבאר לעיל לענין בשר בחלב.

ואם שטף הקדירה במים או בייין או שאר משקים י"א¹⁴¹ שה"ז מותר לבישול בה, בישל במקצת הכלי אין צריך לשטף את כולו אלא שוטף מקום הבישול בלבד. ודעת הראשונים¹⁴² וכן להלכה שצריך הגעלה כמו כל האיסורין, ובלא זה אוסר לכתחילה, ומספיק שיגעיל מקום הבישול בלבד¹⁴³, שבתרומה הקילו¹⁴⁴. ובכלי חרס לא מהני הגעלה כלל.

ובתרומה בזה"ז שהוא מדרבנן¹⁴⁵ הקילו בכ"ח שאם מגעילה ג' פעמים דיו ושוב אינה אוסרת וצריך כל פעם מים חדשים.

אחר שהגעיל י"א¹⁴⁶ שצריך שטיפה בצונן, וי"א¹⁴⁷ שאינו אלא ממנהג¹⁴⁸, ומזה נהגו¹⁴⁹ בכל הגעלות גם בשאר איסורים לשטוף הכלי במים קרים אחר הגעלה מיד¹⁵⁰.

¹⁴¹ אף על גב דבשאר איסורין לא מהני וצריך הגעלה ובכלי חרס אפי' הגעלה לא מהני תרומה קיל טפי ואין אוסר הטעם הבלוע בה אם הדיחו מה שבעין. עי' בכ"מ בשם תשו' רבנו, ועי' בחלקת יואב חיו"ד סי' י"ב דדעתו דלא התיר רבנו אלא באינו בן יומו וכ"כ בעורה"ש יו"ד צג ט ולא הוצרך לפרש דמילתא דפשיטא היא.

¹⁴² השגות הראב"ד כאן הרא"ש, והרשב"א והריטב"א והר"ן בחידושיהו בב"ב פ"ז א' ובכ"פ פ"ה וכ"ד הפר"ח להלכה ביו"ד סי' קכ"ב סק"ג

¹⁴³ עיין יו"ד קכ"א ברמ"א ובש"ך ומ"ז שם אי מהני רק מקום בליעתו בשאר איסורים.

¹⁴⁴ ואפי' להמחמירים בשאר איסורים להגעיל כולו. רדב"ז כאן וכדמוכח בזבחים צ"ו ב' אך אולי לכתחלה גם כאן יש להגעיל כולו וצ"ע. דרך אמונה – ציון ההלכה ס"ק [רב]

¹⁴⁵ ירו' תרומות פ"א ה"ד והביאוהו הראשונים בב"ב פ"ז וכ"פ בכ"פ פ"ה בשם ר"ב בשם רבנו יחיאל ונראה דגם הראב"ד שכ' כאן דבכ"ח אין לו תקנה כונתו בזמן שהי' דאורייתא ולא בזה"ז

¹⁴⁶ השגות הראב"ד כאן

¹⁴⁷ הר"י קורקוס בשם כו"פ תמה עליו דבסוגיא דזבחים דקאמר שטיפה יתירא מבואר דבתרומה א"צ שטיפה כלל

¹⁴⁸ כדי שלא יחזור ויבלע ממים רותחין שעליהם שיש בהן פליטת האיסור

¹⁴⁹ שו"ע או"ח תנב ז' וסמך למנהג מצינו בפרק דם חטאת (זבחים צו:) דקאמר התם גבי מריקה ושטיפה דקדשים לא נצרכה [אלא] לשטיפה יתירתא ולשון יתירתא משמע שטיפה אחת יתירתא בקדשים דבתרומה לא בעי אלא שטיפה אחת ובקדשים אחת יתירא ושטיפה דהתם צונן הוא עכ"ל וכל זה מדברי התוספות (ע"ז עו. ד"ה מכאן) וכתבו עוד התוספות (שם) ועל זה נהגו בשטיפת צונן בכל הגעלות מיהו בקונטרס פירש שם (זבחים שם ד"ה ומשני שטיפה יתירתא) שטיפה היא שטיפת צונן ובתרומה ליתא כלל ולפיכך צריך טעם למנהג. ב"י או"ח סוסי' תנב

¹⁵⁰ במ"ב תנב ל"ד כתב מ"מ בדיעבד אף אם לא שטף כלל אין לחוש דהא אין מגעילין אלא קודם זמן איסור או שהוא אינו בן יומו או שיש במים ששים נגדו וכנ"ל. משמע שבשאר איסורים ואין ששים אסור אף בדיעבד וצ"ע"ג שהוא אינו אלא ממנהג. ובמקור חיים (לחוי"י) שם כתב מצד הדין אין צריך כמו שכתבו התוספות [עבודה זרה עו, א ד"ה מראן], לכן בדיעבד כשר ואפילו אחר שעה חמישית, וכמש"כ בבאר הגולה שם ולא משום

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ץ 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

אם רוצה¹⁵¹ ליתן בה צונן א"צ אפי' לשטפה אם היא נקיה.

יב. תרומה טעים לה כהן

כבר התבאר במסכת ע"ז דף סט. שמן התורה דין תרומה¹⁵² כדין שאר איסורים, שאם נתערב תרומה בין טהורה בין טמאה מין במינו בטל ברוב¹⁵³, ובשאינו מינו אוסר בנותן טעם.

לפיכך תרומה חלה וכדומה שהתערבה עם החולין¹⁵⁴ מין בשאינו מינו טועם אותן הכהן¹⁵⁵, וי"א¹⁵⁶ שצריך שיהיה כהן טבח אומן, אם היה טעם התרומה ניכר הכל מדומע¹⁵⁷, וימכר לכהנים חוץ מדמי תרומה שבו, ואם טעם הכל טעם חולין הכל מותר לזרים.

שלא יחזור ויבלעו המים שעליהן שאין לחוש לזה אלא שנהגו כן, וכן בעמרת צבי שם דאם לא שטף אינו אסור, משום דשטיפה זו אינה משום תועלת להדיח מי הפליטה מן הכלי שלא יחזור ויבלע, דאי משום תועלת זה א"כ אין תקנה בזה, דהא מיד כשהוציאוהו מן המים הרוחקין עם עלייתו הוא בולע, כי אי אפשר לצמצם כל כך למהר ולשפוך עליו, אלא משום מנהג נהגו כן ולא מצד הדין. ואפשר דס"ל דיש לחוש שהוא מן הדין עיין העמק שאלה פרשת מטות שאילתא קלוז אות יט שכתב כן לרבינו האי גאון ורב נחילאי גאון והרמב"ם ז"ל הצריכו שטיפה בצונן ע"פ דין והיינו כמש"כ דמפרשי לשטיפה יתירתא בא"א, דקאי על מ"ד מריקה ושטיפה בצונן והוא בתר הגעלה לרבי ולגבי תרומה לא בעינן אלא שטיפה אחת, ומזה למדנו דבכל הגעלה בעינן שטיפה בצונן כמו לרבי בתרומה דפשיטא להגמ' דבעי מיהא חדא שטיפה. ועיין זבח תורה כאן נז: ד"ה רבה בר עולא

¹⁵¹ תשו' רבנו מובא בכ"מ

¹⁵² דרך אמונה הלכות תרומות פרק יג ס"ק ב

¹⁵³ ותרומה לא מקרי דבר שיש לו מתירין מפני שיכול לישאל עלי' כיון שאין מצוה לישאל עליה כמ"ש בנדרים נ"ט א'

¹⁵⁴ רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק טו הלכה כט

¹⁵⁵ לשיטת התפארת יעקב לא צריך כלל אומן בישראל, והוא דעת הש"ך (שם ס"ק ה' ועיין שפ"ד)

¹⁵⁶ לשיטת העמ"ז צריך קפילא גם בטעימת כהן או ישראל וכן דעת החו"ד (צח ס"ק ב').

¹⁵⁷ גם דיינו של תרומה הוא באחד ומאה ומה מהני הטעימה שכתב רבינו. וי"ל דזה הוא דוקא מין במינו אבל בשאינו מינו סגי בטעימה וכ"כ רבינו בפ"ג ה"ב בהל' תרומות יעו"ש. וכן מבואר בפירוש בפ"ג דמס' ערלה משנה ז' דגרסינן גריסין של תרומה שנתבשלו עם עדשים אין בהם בנותן טעם בין שיש בהם להעלות באחד ומאה ובין שאין בהם מותר, והכוונה דמותר בששים, ועיין מה שכתב רבינו בהלכה ט"ז יעו"ש:

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

והכמים החמירו¹⁵⁸ כשנתערב מין במינו, שהתרומה עולה באחד ומאה¹⁵⁹, בין התערב בלח ובין נתערב ביבש, אחד תרומה¹⁶⁰ טהורה ואחד תרומה טמאה, ובין שנתערב אצל הכהן ובין אצל ישראל, לעולם אין בטל אלא באחד ומאה¹⁶¹, ובין שחזרה ונפלה למקום שהורמה ממנו ובין שחזרה ונפלה למקום אחר.

ביצד סאה תרומה או תרומת מעשר, שנפלה למאה סאה של חולין ונתערב הכל מפריש מן הכל סאה אחת ונותנה לכהן והשאר מותר לזרים.

יג. פת פוטר כל מיני מאכל

כבר התבאר במסכת ברכות דף מא: שדברים¹⁶² הנאכלים בתוך הסעודה, אם הם דברים שבאים ללפת את את הפת, כלומר שנאכלים בדרך כלל עם הפת, כגון בשר ודגים וביצים וגבינה ודייסא, ומיני מלוחים, וכן דברים הבאים להשביע, אפילו אוכלם בלי פת, אין צריך לברך עליהם לא לפנייהם ולא לאחריהם, שברכת המוציא וברכת המזון פוטרם. ואפילו אם לא היו לפניו בעת שבירך על הפת, אינם טעונים ברכה כלל. ואפילו אם הובאו לו באמצע הסעודה מבית אחר.

ואם הם דברים הבאים שלא מחמת הסעודה, כלומר שאין דרך לקבוע סעודה עליהם ללפת בהם את הפת, כגון תאנים וענבים וכל מיני פירות, אם אוכל אותם בלי פת, טעונים ברכה לפנייהם, שברכת המוציא אינה פוטרם, שאינם מעיקר הסעודה. אבל אינם טעונים ברכה לאחריהם, שכיון שבאו בתוך הסעודה, ברכת המזון פוטרם.

¹⁵⁸ והסמיכו שיעור מאה ואחד על הא דכתיב נבי תרומת מעשר את מקדשו ממנו ודרשו דבר שאתה מרים ממנו אם חזר ונפל לתוכו מקדשו וכמה הוא תרומ"ע אחד ממאה אלמא שאם נפל א' ממאה לתוך צ"ט אוסרו אבל לתוך מאה בטל.

¹⁵⁹ רמב"ם הלכות תרומות פרק יג הלכה א

¹⁶⁰ דרך אמונה שם א

¹⁶¹ בט"ז יו"ד סי' שכ"ג סק"א בשם רש"י בחולין צ"ט א' וכ"ד הר"ש והרא"ש ערלה פ"ב מ"ז שגם אם סילק את התרומה ונשאר רק טעמה כגון שנתבשלה עם החולין אפ"ה צריך במין במינו מאה נגד התרומה והרשב"א בחולין צ"ז ב' מביא דעת התו' וחולק עליהן ומובא בחזו"א ערלה סי' ח' סק"ו ועי' רשב"א שם שגם דעת הרמב"ן נראה דלא כתו' אלא שצריך ק"א.

¹⁶² שו"ע ונו"ב או"ח קעז א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

והכלל הוא שכל אותם מאכלים שאין הדרך לאכלם בפני עצמם שלא בשעת הסעודה אלא רגילים ללפת הפת כלומר לאוכלם יחד עם פת, או שבאים לעורר תאות האכילה, או הדרך לאוכלן למזון עיקרי ולשובע ולא לקינוח ותענוג גרידא, אפילו אין אוכלן עם פת, נפטרים בברכת הפת.

ואותם מאכלים הבאים לקינוח ותענוג, ואינם נאכלים יחד עם פת, אינם נפטרים בברכת הפת, ואפילו ברכתם בופה"א או שהכל.

אין תורת סעודה אלא באוכל כזית פת או יותר, שאז אינו מברך על התבשילים. אבל אם אוכל פחות מכזית פת, יש לברך על התבשיל שאוכל אחריו.

האוכל מיני מתיקה, כגון, סוכריה, מסטיק, וכדומה, שאין דרך לאוכלם עם הפת, מברך עליהם ברכה ראשונה. ואם אכל כזית בכדי אכילת פרס אינו מברך ברכה אחרונה, שברכת המזון פוטרם.

דברים שאינם באים מחמת הסעודה אם אוכלן עם הפת, אינו מברך עליהם אף ברכה ראשונה, וכגון במי שאוכל בננה עם פת, וכדומה, שאינו מברך ברכת האדמה על הבננה.

ולפיכך בכל מקום ספק האם לברך, מן הראוי שיאכל אותו מאכל ספק, יחד עם הפת בעצמו.

יש הנוהגים בשבת ויום טוב, לברך על בשר ודגים, ביצים ומיני תבשיל, או פירות, קודם נטילת ידים וברכת המוציא, כדי להשלים מאה ברכות בשבת. ויש להם על מה שיסמוכו. ואין חילוק בזה בין אנשים לנשים.

כיון שאוכלים קודם הסעודה, יזהרו שלא יאכלו כזית, כדי שלא יכנסו בספק ברכה אחרונה. ואם אכלו מהם כזית קודם הסעודה, [אחר הקידוש], לא יברכו ברכה אחרונה, שספק ברכות להקל. וכן אם אכל עוגה קודם הסעודה שיעור כזית, אינו מברך ברכה אחרונה, דשמא ברכת המזון פוטרם.

האוכל קישואין או עגבניה או ירק כבוש או מבושל, או מיני חמוצים בתוך הסעודה, אינו מברך עליהם בורא פרי האדמה, שהרי באים מחמת הסעודה.

אך אם שוב הובא לפניו מאותו ירק כשהוא חי לשם קינוח סעודה, צריך לברך עליו ברכה ראשונה. ולכן אם אוכל בסוף הסעודה לקינוח סעודה, קישואין או מלפפון חי, או חזרת, קודם ברכת המזון, צריך לברך עליהם ברכת בורא פרי האדמה, אם כוונתו באכילה זו היא לקינוח סעודה. ואפילו אם אכל מהם בתוך הסעודה כשהם מבושלים, מברך עליהם כשהובאו לפניו חיים, לקינוח סעודה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

אפילו אם אכל בתוך הסעודה סלט ירקות חי, ובתוכו חתיכות מלפפון, ובסוף הסעודה הביאו לפניו מלפפון חי לבדו לקינוח, צריך לברך עליו, שמכיון שמתחלה היה בתערובת, ונשתנה, הרי פנים חדשות באו לכאן.

האוכל פירות מבושלים בסוכר (קומפוט) בסוף סעודתו לקינוח סעודה, צריך לברך עליהם ברכת העץ, וכן המנהג. שהרי אינם באים ללפת את הפת, אלא לקינוח סעודה. [ואם אפשר יברך על פרי אחר ויפטור פירות אלה]. ואם פירות אלה מעורבים בהם פירות עץ ופירות אדמה, וניכרים לעין, יש לברך על כל מין ברכתו הראויה לו. אבל אין לברך עליהם ברכה אחרונה.

האוכל זיתים בתוך סעודתו, אפילו בלי לחם, אינו מברך עליהם בורא פרי העץ. וכן הדין במלפפון חמוץ, שנחשבים כדברים הבאים מחמת סעודה. וכן המנהג.

לכתחלה אין ראוי לאכול גלידה בתוך הסעודה או בסיומה, אלא יניחנה לאחר ברכת המזון, ואז יברך שהכל, שהרי יש מי שכתב שאין לברך על הגלידה באמצע הסעודה, שדינה כמשקה. אך יכול לאכלה עם פת, או לברך שהכל על דבר שודאי חייב כמיני מתיקה וכדומה. ויכוין לפטור את הגלידה.

יש לברך 'בורא פרי האדמה' על אבטיח ומילון תות שדה ובננה ואננס ודומיהן שמביאים בסוף הסעודה לקינוח, ויש אומרים שגם על ארבע"ס (גרעיני חומס) שנוהגים לאכול בסעודת שלום זכר, אם מביאים אותם בסוף הסעודה, ויש שנהגו לאוכלו עם מעט פת תחילה וסוף.

וכן סוכריות ושוקולדים ושאר מיני מתיקה שאין באים כלל לשובע או ללפת אלא לתענוג גרידא יש לברך עליהם שהכל אפילו תוך הסעודה.

מיני תוספות למנה עיקרית (כאורז, קוביות גזר, תפוז"א וכדו') שמבשלים אותם יחד עם מיני פירות כשזיפים ותמרים וצימוקים, אננס וכדו' שאין כלל חיוב ברכה על פירות אלו.

אך אם כל התוספת למנה העיקרית עשוי רק מתבשיל של מין פרי מסויים שבעיקרו אינו בא למזון ושובע כגון שמבשלים קוביות אננס, או תערובת שזיפים ותמרים וצימוקים ואננס וכדו', ומניחים אותם בצלחת כתוספת למנה עיקרית, נחלקו בו האחרונים, ולצאת ידי כל ספק יאכלם עם פת תחילה וכסוף, או יברך על פרי חי בתחילה.

מה שמצוי בזמננו 'מרק פירות' והוא מים שמבשלים בהם פירות, ומצננים אותו, ומרגישים אותו בתוך הסעודה כמנה עיקרית כדי לשובע, אין מברכין עליה, כיון שאינו בא בסוף הסעודה לקינוח אלא באמצע הסעודה, וכתחליף למרק.

אם אוכל מיני מזונות בתוך סעודתו על מנת להשביע רעבונו, וכן אותם מיני מזונות שבאים כתוספת למנה עיקרית (וכגון שטרודל ממולא בבשר או כרוב וכדו' או בורקס

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ממולא גבינה או תפוז"א וכיוצ"ב), אין מברכים עליהם בורא מיני מזונות, וכן כל מיני דייסות ותבשילי אטריות לסוגיהן, ופשטידות מאטריות (קוגיל וכדו') שהרי כל מטרתן לשבוע וכחלק מהסעודה הם.

ואם אוכל המזונות לקינוח סעודה או לתענוג גרידא, אזי יש לחלק בין שלשה סוגי מזונות:

א. אותם הממולאים במיני מתיקה שונים, וגם הבצק שלהם דק ונילוש ברוב מי פירות (כגון מאפה בצק עלים שממלאים אותם בסוכר ואגוזים ושקדים או תפוחים, וכן גלילי גלידה, וכדומה) לדברי הכל מברכין עליהם בומ"מ כשאוכלין אותם בסעודה לקינוח ותענוג, ובברכה אחרונה נפטרים בברהמ"ז וכן ופלים.

ב. מיני מאפה מבצק רגיל ממולאים במיני מתיקה (וכגון כל עוגות השמרים הממולאים בקקאו וכדו' ובכלל זה רוגעלע"ך וכדו'), וכן מיני עוגיות הפריכים והם מתוקים כי נילושו ברוב מי פירות וגם מתיקותם נרגשת, בכל אלו המברך עליהם בומ"מ בתוך הסעודה כשאוכל אותם לקינוח ותענוג לא הפסיד, אך מ"מ נכון להחמיר ולבקש ממאן דהו שלא נטל ידיו שיברך ויכוין לצאת, או שיאכל לפני נטילת ידיו פחות מכזית מזונות ויכוין לפטור מה שיאכל תוך הסעודה.

ג. מיני מאפה מבצק שנילוש ברוב מי פירות נגד המים ואינו ממולא וכן אינו פריך (כגון הקוראסונים ולחמניות מזונות, בייגל רך, ודומיהן), וכן מיני מאפה פריכים ודקים ואינם מתוקים (וכגון המציות והקרקרים והבייגאלך למיניהם) בכל אלו אין מברכין בומ"מ כשאוכלים אותם בסעודה, אפילו אוכלם לקינוח ותענוג, אך לכתחילה ראוי שלא יכנס לספיקות כשאכלם לקינוח ותענוג גרידא, ויכוין בברכת המוציא לפוטרם או יאכל פחות מכזית מזונות לפני נטילת ידים ויכוין לפטור אותם, או יבקש ממאן דהו שלא נטל ידיו שיברך בומ"מ ויכוין לצאת.

דברים הבאים לאחר סעודה קודם ברכת המזון, שהיה מנהג בימי חכמי הגמרא שבסוף הסעודה היו מושכים ידיהם מן הפת ומסירים אותו וקובעים עצמם לאכול פירות ולשתות, כל מה שמביאים אז לפניהם, בין דברים הבאים מחמת הסעודה בין דברים הבאים שלא מחמת הסעודה, טעונים ברכה בין לפניהם בין לאחריהם, שהמוציא ובהמ"ז אין פוטרין אלא מה שנאכל תוך עיקר הסעודה, ודין זה האחרון אינו מצוי בינינו, לפי שאין אנו רגילין למשוך ידינו מן הפת עד בה"מ.

לפיכך מה שמצוי כיום בחתונות שעוזבים את השלחן בסיום הסעודה, ועוסקים בשמחת חתן וכלה, והמלצרים מפנים את השולחנות, הדבר נחשב כסילוק שלחן גם לנו, ואז אם ממשיך לאכול איזה מאכל, צריך לברך עליו בתחלה ובסוף, וברכה ראשונה וברכה אחרונה על השתיה ששותים אז לרוות הצמאון ועל הקפה והעוגות

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL1l7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ושאר מיני מגדים שמכבדים את המשתתפים בשמחה, ולכן לכתחלה נכון להנהיג לברך ברכת המזון לפני שהצבור יקום מהשולחנות כדי לשמח חתן וכלה.

יד. ויין פוטר כל מיני משקין

עוד התבאר שם שיין פוטר¹⁶³ כל שאר משקים, שהוא ראש וראשון לכל המשקים, וכולם נטפלים לו.

ולפיכך אם לא קבע עצמו לשתות יין, ורק כוס זה בלבד. אם בירך הגפן על היין, פוטר המשקאות שלפניו על השלחן בשעת הברכה. ויש מקילין, אפילו לא היו לפניו באותה שעה שאר מיני משקין, כל שהיה בדעתו בשעה שבירך על היין לשתות שאר מיני משקים לאחר מכן. ולכן לכתחילה יודא שמה שרוצה לשתות יהיה לפניו על השולחן.

אך אם קבע לשתות יין, פוטר אפילו המשקין שלא היו לפניו בשעת ברכה, כל שבאו לפניו בעוד שהיין לפניו.

ואם באו לפניו אחר גמר שתיית היין, צריך לברך על המשקין אלא אם כן היתה דעתו על המשקין קודם גמר השתייה.

אפילו שתה יין דרך עראי, פוטר בברכת היין שאר מיני משקים. ונכון לכתחילה להקפיד לשתות מהיין עב"פ מלוא לוגמיו, ושיהיו המשקין לפניו על השלחן. ואינו מברך ברכה ראשונה. ואם שתה רביעית אינו מברך גם ברכה אחרונה על שאר המשקים, שברכת 'על הגפן' פוטרת בורא נפשות. ואם שתה מהיין פחות משיעור רביעית, ושתה כשיעור מהמים, מברך נפשות.

ודווקא אותן משקין שברכתם 'שהכל', אבל מי בישול פירות וירקות שברכתן בופה"ע או בופה"א אינם נפטרים בברכת היין.

השומעים קידוש ומכוונים לצאת ידי חובה, אם טעמו מעט מהיין, כפי שנוהגים לעשות כן לחיוב מצוה, אינם מברכים על שתיית שכר ושאר כל המשקים, אפילו אם שותה בין הקידוש לסעודה. ונכון שיהיו המשקים לפניו על השולחן, ויכוין בדעתו לשתותם.

¹⁶³ שו"ע ונו"כ אוח קער ב

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

אך אם לא טעמו מהיין, צריכים לברך על שאר משקים קודם הסעודה.
וכן הדין למברך על כוס ברכת המזון, ושתה מהיין שברכת היין פוטרת כל מיני משקין גם כששותה יין לשם מצוה, וכן יין הבדלה וברהמ"ז אירוסין ונישואין וברי"מ פוטרים.
המברך על כוס יין של ברכת המזון, ושתה מהיין שיעור רביעית, ורוצה אחר כך לשנות קפה, יש אומרים שיברך קודם על הגפן, ואחר כך יברך שהכל על הקפה. ויש חולקים וסוברים דחשיב גורם לברכה שאינה צריכה. והעיקר דשב ואל תעשה עדיף ולא יברך על היין ברכה אחרונה, וגם לא יברך על הקפה ברכה ראשונה. ואם קדם וברך "על הגפן" ושותה אחר כך קפה, צריך לברך על הקפה. ומי שלא טעם מכוס של ברכת המזון, בודאי שצריך לברך על הקפה ששותה אחר ברכת המזון.

טו. הלכתא דגנים שעלו בקערה מותר לאוכלן בנותח

דגים או תבשיל פרווה¹⁶⁴ שעלו או שנתבשלו או שנצלו בקדירה בשרית בת יומא, מותר לדעת המחבר אפילו לכתחילה לערותן על גבי חלב, גם אם הפרווה עדיין רותח, משום דהוי¹⁶⁵ נ"ט בר נ"ט דהיתרא¹⁶⁶.

ולפיכך ביצה שנתבשלה¹⁶⁷ במים בקדירה חלבית, מותר לתת אותה בתוך התרנגולת אפילו לכתחילה. אבל אם נתבשלה בקדירה עם בשר, ואפילו בקליפה, אסור לאכלה במאכל חלבי.

¹⁶⁴ שו"ע ונו"כ יו"ד צה א ב

¹⁶⁵ תוס' (זבחים צו. ד"ה ואם) כתבו וז"ל...דהתם לאו נותן טעם בר נותן טעם הוא שהטעם שני באיסור אבל כאן הטעם שני בהיתר וקודם שיבא לידי איסור נתבטל הטעם בדגים לפי שהוא שני... עכ"ל. וכן משמע דס"ל לרשב"א (תורת הבית ג, ד דף פו). הרי לפי שיטה זו כל ההיתר של נ"ט בר נ"ט הוא שמאחר שטעם הבשר הבלוע בדגים נקלש כ"כ עד שכבר אינו ראוי לקרא בשר, ממילא לא חל עליו איסור בב"ח. הרמב"ן הובא בר"ן (פ' כל הבשר דף מא) כתב וז"ל וכן בדין לפי שאין בשר שבדגים או במים אוסרין עד שיתערבו עם חלב ויתנו טעם זה בזה שאין בב"ח אוסר לעולם אלא בנתן טעם עכ"ל. רעק"א (בהידושיו) מפרש כוונת הרמב"ן דאע"פ שטעם הבשר הבלוע בדגים נחשב בשר מ"מ מחמת קלישותו אין בו כח לתת טעם בדבר אחר לאוסרו. וכל האיסור של בב"ח הוא בזה שיש ערבוב טעם זה בזה, ובטעם קלוש אין די כח בטעמים כדי שיחול איסור בב"ח.

¹⁶⁶ שיש חילוק בין עצמת איסורו של טעם של ישיר מהבשר לחלב, שנקרא – נ"ט (נותן טעם) לבין טעם שאיננו ישיר מהבשר לחלב, אלא שנותן טעם בדבר אחר קודם – בר נ"ט – שאותו נאכל עם החלב.

¹⁶⁷ ועיין פר"ת (ס"ק ד') כתב דעיקר רבותא הוא משום סיפא דאם נתבשלה הביצה עם הבשר נאסרה לאכול עם חלב דקליפת הביצה נקובה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

אולם כל ההיתר¹⁶⁸ של נ"ט בר נ"ט לכתחילה, הוא דוקא אם כבר בשלו, אבל לכתחילה אסור לבשל¹⁶⁹ פרווה בכלי בשרי כדי לאוכלו עם חלב.

ואם הכלי אינו בן יומו יש מתירים¹⁷⁰ לבשל בו לאוכלו עם המין הנגדי לכתחילה ויש אוסרים¹⁷¹.

דעת הרמ"א¹⁷² בנ"ט בר נ"ט הוא דאסור לכתחילה בבישול ובצלי. ובדיעבד הכל מותר אף דיש רק ב' נותני טעם כגון בצלי. ויש אוסרים¹⁷³ בצלי אף בדיעבד.

¹⁶⁸ ש"ך (ס"ק ג') וז"ל... אבל לבשלן לכתחלה בקדרה של בשר כדי לאכלן בכותח אסור אפי' להמחבר וסייעתו כ"כ סמ"ק סי' רי"ג והגה"מ ורי"ו ומביאם ב"י וכ"כ האו"ה ריש כלל ל"ד בשם המרדכי עכ"ל. וכ"כ הפר"ח (ס"ק א') והכרית (ס"ק א') והערוך השולחן (ס"ק ה') והקהלת יהודה (סימן צ"ה סעיף א') אולם הב"י (בבד"ה הובא בכה"ח ס"ק א') כתב דאפילו לכתחילה נמי מותר לבשל בכלי חלב דבר שרוצה לאכול עם בשר. ועיין בכף החיים (ס"ק א') נראה כשחיבר הש"ע חזר בו וחשש לדברי האוסרים לבשל לכתחילה וע"כ כתב בש"ע לשון דיעבד דהש"ע חיברו אחר בד"ה כמ"ש הרב יד מלאכי בכללי הש"ע (ס"ק מ"ו) ורב חיד"א בשם גדולים עכ"ל. ¹⁶⁹ עבר ובישל במזיד בכלי בן יומו בשרי על דעת לאכול בחלב, הפמ"ג (מש"ז סק"ד) והמנחת כהן (ספר התערובות, חלק א' פרק י"ב) אוסרים, שהם סוברים דהוי כמבטל איסור לכתחילה דקנסו חכמים ולכן לשיטתם אפילו שכבר נתנוהו בחלב אסור. אבל הפר"ח (ס"ק א') כתב דאין לאסור כי הוא רק חומרא ותקנה דרבנן. וכן דעת היר"ד (פירוש הארוך ס"ק ט) להיתרא, וכן הרבה פוסקים התיירו. וכן התיר בדיעבד הדברי יוסף (סימן תר"ם) והכרית (ס"ק א') והקהלת יהודה (סעיף ה') והוב"צ (ס"ק ה') והכף החיים (ס"ק ה'). ¹⁷⁰ כף החיים (שם) שאם הכלי אינו ב"י דהוי נותן טעם לפגם וגם נ"ט בר נ"ט והוי תרתי לטיבותא, מותר לכתחילה לחמם מים כדי לאפות הפת. וכ"כ בית דוד חיד"א סי' מ"ג. והגם דבתשו' דבר משה שם החמיר גם בזה, מ"מ כיון דאיכא כמה פו' דמתירים לכתחילה אפילו בב"י כמ"ש ב"ד שם, א"כ די בחומרת ב"י אבל באינו ב"י יש להתיר. וכן הסכים זב"צ (ס"ק ד') עכ"ל.

¹⁷¹ חכ"א (כלל מ"ח סעיף ג') כתב דלכתחילה אסור לבשל פרווה בכלי בשרי שאינו ב"י על דעת לאוכלו עם חלב דאע"פ דהוי נותן טעם לפגם וגם נ"ט בר נ"ט, מ"מ מחמירים לכתחילה.

¹⁷² שיטת הריב"ן בתוס' (חולין קיא: ד"ה הלכתא) דדוקא דרך עירוי יש היתר של נ"ט בר נ"ט, אבל בבישול ובצלי אין שום היתר של נ"ט בר נ"ט.

שיטת הסה"ת סימן ס"א, והסמ"ג לאוין קמא, והסמ"ק, סימן רי"ג דיני ביטול בהנהות ס"ק ז' והרא"ש, והרש"ל דדוקא בבישול או עירוי אמרינן נ"ט בר נ"ט אבל בצלי לא. כי בבישול יש ג' נ"ט בשר לקערה קערה למים ומים לדגים משא"כ בצלי דיש רק ב' נ"ט והר"ז אסור.

ודעת רוב הראשונים: (מאכלות אסורות פרק ט' הלכה כ"ג), והרשב"א (תורת הבית הארוך בית ג' שער ד' דף פו.), והר"ן (חולין פ"ח דף מא.), והראב"ה (הובא במרדכי שם סימן תש"י), והר"ן הובא בהנהותא אשירי על הרא"ש (שם סימן כ"ט) ודעת רש"י לפי ר"י (שם דף קי"א) והש"ע דעוד שמותר בכל ענין בין בצלי ובין בעירוי ובין בבישול דבכולהו אמרינן ההיתר של נ"ט בר נ"ט.

¹⁷³ הש"ך (ס"ק ד') כתב וז"ל ומהרש"ל באו"ש ובספרו פכ"ה סימן ס"ג אוסר אפי' בדיעבד בנצלו מדינא ע"ש עכ"ל. והוא משום דבצלי יש רק ב' נותני טעם דהיינו מהבשר לקדירה ומהקדירה לדגים. וכן האשכנזים נוהגים בזה כהמהרש"ל לאסור אפילו בדיעבד נ"ט בר נ"ט בצלי אם אין ג' נותני טעם. ורק בהפסד מרובה מקילין כדעת המחבר והרמ"א.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

בבישול דיש ג' נותני טעם דהיינו מהבשר למים ומהמים לקדירה ומהקדירה לפרווה ואח"כ נפל הפרווה אפילו בחלב רותח, מותר בדיעבד גם לאשכנזים.

יש סוברים דאוכל באוכל לפני בישול בכלי הוי כבר טעם שני. ולכן בשר שנתבשל במים בקדירה אח"כ צלו פרווה בקדירה זו, הוי כבר ג' נותני טעם דמותר לכו"ע. ויש דס"ל דאוכל באוכל לפני שבלע בכלי הוי טעם אחד¹⁷⁴ ולכן באופן הנ"ל לא הוי אלא תרי נותני טעם דאסור אפילו בדיעבד לדעה הנ"ל האוסרת בצלי. והפוסקים כתבו דחוששים למחמירים. ובהפסד מרובה מקילין כדעת המתירים¹⁷⁵.

ההיתר של נ"ט בר נ"ט הוא דוקא בב"ח אבל בשאר איסורים אפילו כמה פעמים נ"ט בר נ"ט אסור¹⁷⁶.

תבשיל פרווה רותח שעלה בכלי בשר בן יומו גם לדעת הרמ"א מותר לכתחילה ליתנו בחלב ממש¹⁷⁷. והוא שהכלי צונן. אבל פרווה רותח בכלי רותח הוי כבישול דאסור נ"ט בר נ"ט לכתחילה¹⁷⁸.

שלשה אופנים אלו שהרמ"א מתיר נ"ט בר נ"ט אפילו לכתחילה, מיירי שכבר בישלו או העלו את התבשיל אבל לכתחילה אסור לבשל בכלי שאינו בן יומו או להעלותו בכלי בשרי כדי לאוכלן בחלב. וה"ה שאסור לבשל לכתחילה פרווה בכלי בשרי כשיודע שיתננו אח"כ בכלי חלבי¹⁷⁹.

¹⁷⁴ הפמ"ג (מש"ז ס"ק א') כתב וז"ל הנה בספר התרומה (סימן ס"א) כתב אין לאפות עוגה בצד פשטידא דאין להתיר מטעם נ"ט בר נ"ט דשמא זהו בכלי אבל באוכל הכל אחד הוא... יראה ברור דוקא טעם א' בכלי וב' באוכל הוקלש הא טעם א', באוכל ואחר כך בכלי ומשם לבשר או לחלב אסור דכל באוכל הוא הוי כממש וכאמור עכ"ל.

¹⁷⁵ בחו"ד (ביאורים ס"ק ד') – הובא בפ"ת (ס"ק ב') כתב וז"ל דהא דנצלו אסור דוקא שצלה דגים בשפור או בכלי שצלו בו בשר אבל אם צלה דגים בקדרה שבישל בו בשר מותר כיון שטעם בשר נבלע בכלי ע"י בישול חשיב מעיקרא כמו ג' נ"ט עכ"ל. וכ"כ ה"ד יהודה (פי' הקצר ס"ק ב') דאם בישלו דגים בחלב ואח"כ בישלו הדגים בקדירה פרווה ושוב בישלו בקדירה זו בשר מותר משום דהוי נ"ט בר נ"ט דס"ל דאוכל באוכל ואח"כ בכלי ג"כ נחשב נ"ט בר נ"ט.

¹⁷⁶ ב"י (סימן צ"ה ד"ה כתב הר"ן) וה"ד יהודה (פי' הארוך סימן צ"ד ס"ק י"ט ד"ה ומעתה) הביא דברי רש"י (חולין קיא: ד"ה קערה שמלח) והרא"ש וכן סוברים הסמ"ק (סימן רי"ג) והא"ח (כלל ל"ד דין ז'). דנ"ט בר נ"ט בשאר איסורים הוי איסור דרבנן הרשב"א (בתשובה חלק א' סימן תקמ"ז) ס"ל דהוי איסור תורה ממש. והר"ן (חולין פ"ח דף מא.) מסתפק האם נ"ט בר נ"ט בשאר איסורים הוי איסור תורה או איסור דרבנן. וה"ד יהודה (פי' הארוך ס"ק ה' וקצר ס"ק ו') כתב דהכל תלוי אם מרגישים טעם האיסור דאם מרגישים הוי איסור תורה ואם לא מרגישים, הוי רק מדרבנן.

¹⁷⁷ רמ"א שם ב

¹⁷⁸ כדאיתא בתוספות והרא"ש וטור ושאר פוסקים והכי מוכח בש"ס אבל אם שניהם חמים הביא הב"י בשם מ"כ דה"ל כנצלו וכ"כ בת"ח שם ד"מ בשם אור"ח ע"ש המרדכי ע"ש. ש"ך ו

¹⁷⁹ חכמ"א שם

תרימוות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

אם בישלו מאכל חריף בכלי בשרי שאינו בן יומו או שנידך במדוך של בשר שאינו בן יומו ואח"כ בשלו המאכל בחלב, נאסר האוכל אפילו בדיעבד, משום שהחריפות עושה כאילו הבשר בעין, וגם משביח לשבח כאילו הוא בן יומו וצריך ששים כנגד כל הבלוע. החו"ד (סימן ק"ג חידושים ס"ק ט"ז) כתב דהחריף משביח דוקא אוכל ולא כלים ולכן אם בישל חריף בכלי בשרי שאינו בן יומו ואח"כ בישל בו חלב, מותר בדיעבד.

דוקא אם רובו חריף נחשב דבר חריף. ואם החריף גרם שהתבשיל חריף הרבה, אע"פ שמצד הכמות היה מעט, מ"מ נחשב כבר מאכל חריף.

פלפלין חריפין או מלח הרבה או מיץ לימון או כל דבר שמרגישים החריפות בתוקף, חשיב דבר חריף.

נ"ט בר נ"ט¹⁸⁰ אוכל באוכל ואח"כ לקדירה כגון שהניחו ירקות רותחים על בשר רותח ואח"כ בישלו הירק בקדירה ושוב בישלו חלב בקדירה, יש מחלוקת הפוסקים האם יש כאן נ"ט בר נ"ט דהיתרא. והפוסקים כתבו דבהפסד מרובה אפשר להתיר.

נ"ט בר נ"ט בלא כלי כלל כגון אוכל באוכל, אסור לכו"ע.

נ"ט בר נ"ט בשעת הבישול יש מחלוקת הפוסקים. וגם הכא הפוסקים כתבו דאפשר להתיר בהפסד מרובה.

אם נרגש הטעם למרות הנ"ט בר נ"ט, גם בזה יש מחלוקת הפוסקים אם יש ההיתר של נ"ט בר נ"ט. ובהפסד מרובה כתבו הפוסקים דאפשר להתיר. ויש שכתבו דצריך שישם תבלינים עד שלא יהא נרגש טעם הבשר ויאכל בצונן.

כל ההיתר של נ"ט בר נ"ט הוא דוקא אם הקדירה נקייה אבל אם ידוע שהיה שם שומן אסור לאכול התבשיל עם חלב.

ודין זה הוא אפילו אם הכלי לא היה בן יומו, דבממשות אין דין נ"ט לפגם.

אסור לבשל בשר ודגים יחד. ואם עבר ובישל ואין ששים בבשר נגד הדגים וגם לא בדגים נגד הבשר הכל נאסר משום סכנה וצריך להכשיר הכלי ע"י הגעלה.

טז. צנון שחתכו בסכין שחתך בה בשר אסור לאוכלו בנותח זה"מ צנון

יבואר להלן דף קיב. בעזה"י

¹⁸⁰ כל זה בחו"ד ויד יהודה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

